

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΙΔΡΥΤΗΣ ΤΟ 1979
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ († 1941)
 Άργυροβύθ μεταλλίων Ακαδημίας Αθηνών (1939)
 ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ
 ΕΚΔΑΙΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ
 Τιμή φύλλου δραχμαί 1500

Περίοδος Δ' - Τόμος 2ος

Αθήναι, 14 και 28 Φεβρουαρίου 1948

Έτος 70ον - Αριθ. 6-7

ΧΩΚ ΦΙΝ (Ο ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΤΟΜ-ΣΩΓΕΡ)

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ MARK TWAIN

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Ο φίλος μου ήταν ένθουσιασμένος με τον ένθουσιασμό τους. Τα μάτια του έλαμπαν από χαρά. Το μεγάλο του όνειρο θα πραγματοποιόταν. Σε λίγες ώρες θα μας έδειχνε τι πάει να πει άρχηγός. Γύρισε και με κοίταξε σά να με ρωτούσε με το βλέμμα γιατί δεν έπαιρνα μέρος στη γενική χαρά. Εγώ όμως είανα πως δεν καταλάβαινα. Δεν μπορούσα να φανταστώ με ποιόν τρόπο θα τρομοκρατούσαμε ένα τόσο τεράστιο καραβάνι που συνοδευόταν από εκατό πενήντα στρατιώτες, όπλισμένους δίχως άλλο.

Κοιμημένοι πίσω από τα δέντρα, περιμέναμε το σύνθημα. Κι όταν ο άρχηγός φώναξε «Εμπρός» ωρμήσαμε. Αλλά δεν είδαμε ούτε μαχαριαδιές, ούτε άσπαδες, ούτε ελέφαντες και καμήλες! Ήταν μόνο μία τάξη μαθητών και μαθητριών, που πήγαινε για εκδρομή στο Ρέντ Μπλάν. Κατατρόμαξαν όμως και ε' έβαλαν στα πόδια όπον φύγει, φύγει. Νά τώρα κι η λεία μας: μερικά μπισκότα, ένα κοντι μαριμελάδα, ένα βιβλίο της χημείας και μια κοτσάλα! Ομως κι αυτά δεν τα χρήκαμε. Η

δασκάλα που συνόδευε την τάξη, μας έκανε να τα παρατήσουμε όλα και να το βάλουμε με τη σειρά μας στα πόδια. Η δασκάλα αυτή ήταν σωστή: άντρογυναίκα, μας

έπεισόδιο, πολλά από τα «παλιάρια» έδωσαν παραίτηση, μ' όλα τα παρακάλα και τις ύποσχέσεις του «καπετάνιου». Κανείς δεν ήθελε να ξαναγοίσει στη «κουμορία» ύστερα από το ρεζιλίκι που πάθαμε από τη γριά δασκάλα. Φυσικά κι εγώ ακολουθήσα το παράδειγμά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ
 Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΜΟΥ

Πέρασαν δυό τρεις μήνες. Όταν άνοιξαν τα σχολεία έστειλαν κι' έμένα. Σιγά-σιγά το συνήθισα όπως σιγά-σιγά συμφιλιώθηκα και με τους τρόπους της κυρίας Ντούγκλας. Άλλωστε ο χειμώνας μου φαινόταν τώρα λιγότερο σκληρός αφού ζούσα μέσα σε σπίτι σαν άνθρωπος και κοιμόμουν σε διπλό καλοστρωμένο κρεβάτι.

Ένα πρωί κατέβηκα στον κήπο κι' έκανα τον περίπατό μου αναπνέοντας τον καθαρό αέρα που με μαγνητίζε με τη γλυκιά του και μου ξυπνούσε πάλι τη φυγή προς τους κάμπους και τα λαγγάδια. Ένα ελαφρό χιόνι είχε πέσει κοντά τα ξημερώματα και σκέπαζε τη γη μ' ένα κάτασπρο σεντόνι. Άξαφνα η καρδιά μου χτύπησε παράξενα. Πάνω σ' αυτό το άτσάλκωτο χιόνι, είδα άχνάρια παπουτσιών που μου θύμιζαν δεν ξέρω γιατί κάτι άλλοκοτο, μα όχι και συγκεκριμένο. Κάποιος είχε έρθει απ' αυτό

ΕΙΚΟΝΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΕΚ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ

Κοντεύει να μαραθεί το τριαντάφυλλο και ακόμα νά'ρθει ο μπαρμπακς να του το προσφέρει.

ένα κοντι μαριμελάδα, ένα βιβλίο της χημείας και μια κοτσάλα! Ομως κι αυτά δεν τα χρήκαμε. Η

ρίχτηκε με την όμπρέλλα της και μας διάλυσε στο λεπτό!

Έπειτα απ' αυτό το αλησμόνητο

μου θύμιζαν δεν ξέρω γιατί κάτι άλλοκοτο, μα όχι και συγκεκριμένο. Κάποιος είχε έρθει απ' αυτό

ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΜΕ ΤΑ ΕΝΤΟΜΑ

"Ημουν, σήμερα το πρωί, ξαπλωμένος πάνω στο χορτάρι, στη σκιά της καλύβας που έχω χτίσει με ξερολιθιά για να βάζω τα εργαλεία και να φυλάγουνται όταν κάνει καταιγίδα. Κοίταξα ανάμεσα από τις βελανιδιές τα σύνεφα έμοιαζαν στέγες που ταξίδευαν, και σήμερα είχαν βαρύνει από βροντές κι αστραπές. Μ' ανάμεσα τους τότε πότε ο ήλιος έστελνε ένα βέλος από άχτιδες πάνω στο τοπίο, που άλλαζε το μολυβένιο χρώμα του σε χρυσό, χρώμα των θεριμωών και του καλοκαιριού.

Το μέρος ήταν ανοιχτό κι η σιωπή άπεραντη. Καθώς κατηφόριζε η πλαγιά, έβλεπα δεξιά μου ένα όμορφο χωράφι σπαρμένο σιτάρι στις παραμονές του θερισμού, κι άλλο ένα φυτεμένο μ' ανθισμένες πατατιές. Πιο κάτω άλλα φυτά σκόρπιας, το πράσινο χρώμα τους πάνω στο κόκκινο χώμα—καλάμφορι, κρινός και μπιζέλια. Στο βάθος απλωνόταν μια κοιλάδα έχοντας γύρω-γύρω λίγες λεύκες και την όψη κορδέλλα ενός δρόμου. 'Απ' όλο αυτό το θέαμα, άλλοτε ακιερθό κι άλλοτε κατάφυτο, αναδύονταν μια αίσθηση γαλήνης που σε πλημμύριζεν ολόκληρο.

"Ίσως, ανάμεσα σ' αυτή την ήσυχια να κλείνανε τα μάτια μου άπαιτά και στο τέλος να κοιμώμουν. 'Αλλά με ξύπνησε για καλά ένα έντομο που έκανε κάταφυτο, αναδύονταν μια αίσθηση γαλήνης που σε πλημμύριζεν ολόκληρο.

"Α! 'Η γαλήνη των άγρον, η μητέρα-φύση! Τα έντομα μ'ας τη δείχνουν απ' την καλή! Ούτε μια στιγμή άνακαχή! 'Η στρατιά δεν καταδέχεται ποτέ τα όπλα! Κάθουμαι εδώ όλος αγάπη, τρυφερότητα κι επιεικεια, και το άθλιο έντομο μου θυμίζει ότι είναι από καταβολής κόσμου ο πρώτος εχθρός μας. Κάθουμαι σ' αναμένα κάρβουνα γιατί ξέρω ότι οι πατάτες, το σάρι και τα μπιζέλια είναι γεμάτα από αυγά εντόμων που θα τα καταβροχθίσουν.

Ξέρω ότι εκεί κάτω, στα σπίνια του χωριού, οι κάταικοι των παλιών

επίπλων και των μουχλιασμένων τοίχων ξεσηκώνονται, σαν έρθει το βράδυ, με όρηι νεαρών έδελοντών: οι άρχοντες ξανασητίζονταν ανάμεσα στα δοκάρια το πανί που οι νοικοκυρές θα χαλάσουν το πρωί. Οι κατσαρίδες επισκέπτονται τους μπουφές.

Ξέρω ότι, σπίνι μου, αν έχω το θάρρος ν' ανέβω στη σφίρα θα πέσω άπάνω σε μια σεροσεκοφωλιά, που οι κάτοικοί της, ίδιοι στρατιώτες του Μεσαίωνα που υπερασπίζονται τον κύργο του άρχοντά τους, θα με κάνουν να το βάλω στα πόδια. Ξέρω πως αν ξεχάσω πολύ καιρό λίγο άλειψω στο ντουλάπι που βάζω τα τρόφιμα, ένα σωρό πεταλούδες θα θελήσουν να το γεμίσουν με τ' αυγά τους. Ξέρω πως αν μια στιγμή μείνει άφύλαχτο ένα κομμάτι κρέας ή βρωμόμυγα θα πάει ν' αφήσει τ' αυγά της. Ξέρω ότι η ντουλάπα είναι το βασίλειο του σκρόρου που θα κάνει, αν δεν προσέξω, κόσκινο το καινούριο μου πανταλόνι, και σφουγγάρι το μάλλινο κασκόλ μου.

Ξέρω ότι το κοριτσάκι που μένει στο παλιό έξοχικό σπίτι, εκεί που στρίβει ο δρόμος για την πολιτεία φοβάται τη νύχτα, όταν το κρεβάτι της κάνει τικ-τάκ σα ρολόγι, απ' το σάρι που τρώει τα έπιπλα, γιατί νομίζει πως κάποιο βράδυ θα φραγωθεί κι αυτή.

Ξέρω ότι ο κουρέας του γειτονικού χωριού—αν και το φρεσκοθαμένο μαγαζί του έχει μια βιτρίνα στρωμένη με νοθευμένα άρώματα και μπριγιαντίνες—ποτέ του δεν κατάρφερε να ξεφορτώσει το κρεβάτι του απ' τους κοριούς.

Ξέρω ότι η έλη τριγυρίζουν κουνούπια, σκνίτες και στεγνόμυγες που γεμίζουν τον κόσμο έλνοσσία και, σε θεομότερες χώρες, κίτρινο τυρετό.

Ξέρω ότι σ' άλλες χώρες στρατιές από μεγάλα μυρμηγκια που λέγονται τεργίτες τρωπάνε και τρώνε από μέσα κάθε πράγμα ξύλινο, που κάποια στιγμή σφριάζεται χωρίς να νιώσει το γιατί.

Ξέρω ότι το έντομο μ'ας τριγυρίζει, μ'ας ένοχλεί, μ'ας πιέζει, ζει από μ'ας, πάνω σε μ'ας, πανταχού παρόν, πάνω σε συναγεμιά. Τότε πια δεν έχω όρεξη για ύπνο ή για όνειροπόληση. 'Αντί γι' αυτά θυμάμαι τί λέει ο άμερικανός έντομο-

λόγος L. O. Howard στο βιβλίο του. 'Η άπειλή του έντομου:

"Αν εξετάσετε 300 άπ' τις οικογένειες των κυριωτέρων εντόμων, 113 είναι όφελιμες στην ανθρωπότητα, 116 είναι βλαβερές και 71 περιλαμβάνουν και βλαβερά και όφελιμα έντομα."

Και καταλήγει: «'Η κατάσταση δεν είναι διόλου άπελιστική, μά είναι πολύ άσχημη, και θα χειροτερέψει γρήγορα αν δεν πάρουμε σοβαρά μέτρα».

Να σε τι σκέψεις με καταδικάζει, αυτή την ώρα, ένα πλήθος από μικροσκοπικά όντα, που ηρά σαν κρύβονται, τολημρά σαν παρουσιάζονται—ένα πλήθος άπειρο. 'Απειρο είναι η λέξη! 'Ο Αιναίος δεν περιέγραφε, στα 1735, στο βιβλίο του Systema naturae (Σύστημα της φύσεως), παρά 3.000 ήδη εντόμων συμπεριλαμβανοντας και ζωα σαν το σκορπιό που δεν είναι βέβαια έντομο, γιατί έχουν περισσότερα από έξη πόδια.

Σήμερα όμως είμαστε πολύ μακριά απ' αυτό τον λογαριασμό. Οι έπιστήμονες λογαριάζουν σε εκατομμύρια τα είδη των εντόμων, υποδιαιρώντας τα σε στρατιές από συνομοταξίες, όμοταξίες και οικογένειες.

"Όσο για τον πολλαπλασιασμό τους άρκει να πούμε ότι μερικά άκόμια δημιουργούν σ' ένα χρόνο 16.000 άπογόνους.

Χτύπησε μεσημέρι. Σηκώθηκα και πήρα το δρόμο για το σπίτι. Βγαίνοντας απ' το δάσος, σ' ένα ξέφωτο, άλογόμυγες όρησαν επάνω μου. Αυτές τις έξεχασα στην άπαρτίθμισή μου, άλλ' αυτές δε με έσχνάνε, είπα.

"Εφαγα δίχως κέφι. 'Ο μεσημεριάτικος ύπνος μου άκανε καλό, και σαν βγήκα—ή μεγάλη ζέση είχε πέσει—ο χορός των τζιτζικιών στα δέντρα της άδλης μου, μου άκανε μια παράξενη εντύπωση. Για πρώτη φορά μού φάνηκε σαν εύθυμο μουσικό κομμάτι που είχε για ρυθμό την άναπνοή της γης κάτω απ' τον καφερόν ήλιο. Στα πόδια μου, μ'α' στο χορτάρι και στις πέτρες, οι άκρίδες συνάδευαν τη συμφωνία με μικρούς ρυθμικούς θορύβους, κι οι γρύλλοι που σπαίνουν τις ζεστές ώρες ξανάρχιζαν το μανθλινο τους. 'Εβρεχε μουσική, κάτι γέμιζε τον άέρα κάτι που δεν ήταν ή άπήχηση από εχθρικές δυνάμεις που συγκρούονται, άλλ' ένα κοινό τραγούδι για τη χαρά της ζωής.

Μέσα μου μια φωνή ύψώθηκε για να μού ξηγήσει κι εγώ δεν

ξέρω τί, άλλα την έκοπα στη μέση. «Σιωπή! Μαντεύω τί θα μού πεις. Οι τζιτζικες, οι άκρίδες, οι γρύλλοι δεν κάνουν μουσική άλλα θόρυβο. Δεν τραγουδάνε, τρίζουν. 'Ο τζιτζικας με είδικες μεμβράνες που έχει στο στήθος, ή άκρίδα τρίζοντας τις κτερούγες πάνω στα πόδια της σαν πηδά, ο γρύλλος τρίζοντας τα πόδια του μεταξύ τους. 'Εντάξει, τρίζουν. Και τί μ' αυτό; Μήπως μουσική είναι μονάχα ότι, έμεις οι άνθρωποι, φανταζόμαστε; Δεν είναι κάθε τι που εκφράζει και σκορπίζει στον άέρα τη ψυχική κατάσταση ενός ζωντανού πλάσματος; 'Αυτή τη στιγμή άκούω το τραγούδι της εύτυχίας. 'Όπου σπαίνουν τα πουλιά, τραγουδούν τα έντομα. Γιατί; Σου το λέω μια για πάντα, είναι γιατί τα πουλιά φοβούνται τον ήλιο και τα έντομα τον λατρεύουν.

Είναι οι ταπεινοί ύμνητες του Θεού που έδημιούργησε τα πάντα.»

Τώρα πια τα έντομα δε μού φαίνονταν άκοποία στοιχεία. 'Ενα σωρό διαφορετικές σκέψεις τριγυρίζαν στο μυαλό μου. Συντόμευα τον περιπατό μου. Γύρισα τρέχοντας σχεδόν για να ξεφυλλίσω τα βιβλία των περιφημοτέρων έντομολόγων. Διαβάζοντας έπεισθηκα πως σαν στρατιές να μελετήσεις ένα πράγμα, παύεις γρήγορα να εξετάζεις αυτό μονάχο του άλλα τα συνδυάζεις με τους άνώτερους κανόνες της ζωής.

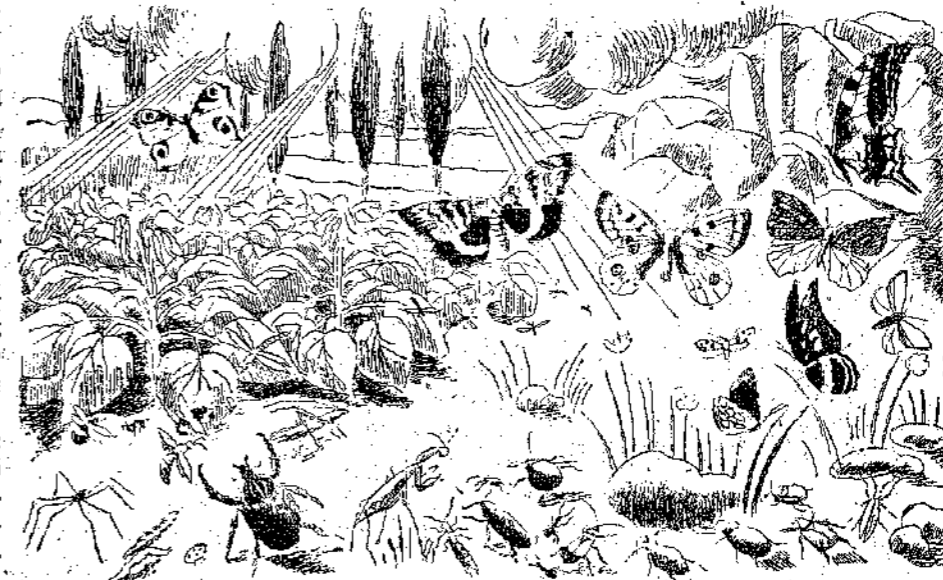
'Ο Σουηδός φυσικός Gece έγραφε στα 1752: «Σαν μελετήσεις τις κάμπιες, τις ιδιότητες των και την ιστορία τους, έσχνας όλο το κακό που μ'ας κάνουν, κι άναγκάζου να τις αγαπήσεις ή τουλάχιστον να τις θαυμάσεις. 'Η μάλλον θαυμάζεις τα Δημιουργό που παρουσάζονται με τέτοια δόξα μέσα σ' αυτά τα ελάχιστα όντα.»

'Όρατα λόγια τόσο αντίθετα με ότι λέει ο Howard! Χωρίς άλλο, με το δικίο του κανείς μπορεί να

θαυμάζει μα και να μισεί συγχρόνως τα έντομα. Γιατί είναι ο εχθρός μας, ο αντίπαλός μας, μά είναι κάτι που δε μπορούμε να περιφρονήσουμε και νοιώθω πως σαν σκύφεις πάνω σ' αυτό το ζωντανό αίνιγμα, τα παραδείγματα και τα διδάγματα που θα βγάλεις μεριάζουν την έχθρα μας.

Κάτω απ' την αίνιγματική μάσκα του το έντομο μ'ας δείχνει τους αλώνιους νόμους της δουλειάς, της μητρικής αγάπης, της όμορφιάς, της όμορφιάς. Μ'α' βοηθά να βρούμε το σωστό δρόμο των νόμων της φύσης που εφαρμόζονται και στους ανθρώπους.

Τί θα λέγατε για ένα σύντομο

Τα έντομα λατρεύουν τον ήλιο.

ταξίδι στον κόσμο των φυσικών νόμων που μ'ας μαθαίνουν τα έντομα; 'Η δουλιά: να οι άρχοντες που ύφαινον τα δίχτυα τους με όλους τους κανόνες της άρχιτεκτονικής. Οι μεταξοσκώληκες με το θαύμα του κοκκουλιού τους. Οι μέλισσες με τις κερήθρες, οι σφήκες με τις φωλιές τους, που τις κατασκευάζουν σύμφωνα με γεωμετρικούς κανόνες χρησιμοποιώντας το μεγαλύτερο χώρο στο μικρότερο διάστημα. 'Ενα σωρό δουλευτάδες που δεν ξέρουν τί θα πει τεμπελιά.

Βρίσκουμε τη μητρική αγάπη σ' ένα είδος άραχνών που δεν έχουν φωλιά. Την άνοιξη τις βλέπεις να τρέχουν στα χωράφια μ' ένα σακούλακι γεμάτο αυγά κρεμασμένο στη ράχη τους. 'Εμπρός, άλήτη, στο δρόμο σου! Κι' άργότερα κούβαλουν στην πλάτη τα μωρά τους,

ίδιες άραχνές. 'Η όμορφια; Τί καλλίτερο παράδειγμα μπορούμε να έχουμε απ' τις κερήθρες των μελισσών, τις μυρμηγκοφωλιές, τις πολιτείες των τεργιτών—παράδειγματα κοινωνικής όργάνωσης, όπου ο καθένας έχει τον όρισμένο ρόλο του, δίχως άπεργίες και... τα παρόμοια!

'Η όμορφια! Δεν έχουμε τον χρυσοκάραβο—θαύμα άποχρώσεων,—και τον μπαλονατή που τα μαύρα και κόκκινα σχέδια που έχει στη ράχη του είναι θαύμα συμμετρίας κι όμορφιάς; Δεν έχουμε, στο νότιο ήμισφάριο, τον γολιάθ, έντομο που φτάνει στο μέγεθος του μικρού μας δαχτύλου και φορά μια έξαίσια φορεσιά από ά-

σπρο και καστανό βελούδο; Κι' οι πεταλούδες, που τόσο τρελλάνουν τα μάτια σου, κι' αυτές; 'Ενώ με πλημμύριζαν άνακατεμένες αυτές οι ιδέες—σαν παλιοί φίλοι που και σε κάνει να τους ξαναθυμηθείς—κάθισα χάρμα, όπως το πρώτο, ανάμεσα στους διόσμους. 'Αλλά, τούτη τη φορά, γύρισα προς το δάσος, πούμοιαζε να

θέλει να φτάσει τον οφρανό, καθώς άνηφόριζε. 'Αριστερά μου ένα τέχχος από ψηλούς βράχους, μου άλειε τη θέα ένα δεξιά, ανάμεσα σε δυο βράχους έβλεπα, πέρα μαύρνα, έναν παλιό μύλο. Τα τζιτζικιά σάπασαν. 'Ερχόταν σιγά-σιγά το βράδυ. 'Απλώθηκε παντού ένα πέπλο μαβι που χρώσιζε εδώ κι εκεί, τόσο άραίο, που για μια στιγμή τ'α τζιτζικια ξανάρχισαν το τραγούδι τους. Καμιά-φορή τραγουδούν και μετά τη δύση. 'Ετσι έγινε κι' άπόψε. Είχα χάσει τη συναίσθηση του χρόνου. Δυο τρεις μεγάλες άσπρόμυγες πεταλούδες, που συγχάζουν στα ξέφωτα, έκαναν βόλτες γύρω μου. Τα μάτια μου είχαν άρχισει να γλαρώνουν είχα περάσει μια όλοκληρη μέρα με τα έντομα.

(Διασκευή) ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΜΙΜΟΖΑΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΥΠΟ Μ. ΚΑΤΑΛΑΝΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ο ΠΡΙΓΚΗΠΑΣ ΤΗΣ ΒΟΝΚΟΡΗΣ

— "Ημουν πενήντα πέντε χρονών, όταν, ύστερα από μακριές διαμονές στην Αφρική, την Αίγυπτο και τη Μικρά Ασία, έφτασα στις Ινδίες. Από πολλόν καιρό προώτερα, ή Μπεναρές με τραβούσε. Είχα ακούσει πολλά για τη θαυμαστή της εμφάνιση και τη γραφικότητα των ναών της. Καταλαβαίνετε τώρα, πώς όταν έφτασα, δεν απογοητεύθηκα, αφού έχετε δει απόψε εδώ τον ήλιο να βασιλεύει. Έγκαταστάθηκα στο κέντρο, σ' ένα έγλεξικο ξενοδοχείο, και δεν άρχισα να οργανώσω εκδρομές μες στις ζούγκλες και τα δάση που περιτοιχίζουν την πόλη. Δε χόρταινα να βλέπω αυτά τα μέρη και να γνωρίζω τα ήθη, τα έθιμα και τα τοπία. Συνοδευόμενος από οχτώ μαράττες, διέτρεχα όλες τις κερτιές αυτής της ξεχωριστής χώρας κυνηγώντας, παίρνοντας φωτογραφίες και γέμιζα τα πνεμόνια μου με τις δροσιές της εξωτικής φύσης. Σ' αυτούς τους περιπάτους μου ήταν που μου συνέβηκαν τα δυο επεισόδια που είχαν συνέπεια το τωρινό μου ταξίδι. Άκουστε τα κατά χρονολογική σειρά :

Μια μέρα, καθώς είχα βρεθεί πολύ μακριά από τη Μπεναρές και δεν μπορούσα πια να σκεφτώ να ξαναγυρίσω πριν νυχτώσει, κοιμήθηκα κάτω από την ώραία αστροφεγγιά, κοντά σε μία μεγάλη φωτιά που άναψαν οι μαράττες μου για να απομακρύνουν τ' άγρια θεοιά. Δεν πρόρεσα να κοιμηθώ, γιατί δλόγυρά μας άκουγα όλη τη νύχτα ν' ανακηδούν και να βρονχλούν οι τίγρεις. Ήμουν άσυνήθιστος σε μια τέτοια γειτονιά κι' ο φόβος μ' έκανε να σηκωθώ. Κοντά να φτάσει ή αύγη έδωσα το σύνθημα της αναχώρησης, θέλοντας να προλάβω το δάσος στην πρώτη του ώρα. Δοιπόν, δεν είχαμε προχωρήσει πολλά βήματα από την κατοσκήνωσή μας, και βρισκόμυ με προς το δρόμο κάποιον λιποθυμισμένο. Θά είχε άρπαχτεί από καμιά τίγρη που του κατάφερε φοβερές πληγές, μά, ένας Θεός ξέρει πώς, γλύτωσε από τα τρομερά της νύχια κι' είχε τρέξει προς τη φωτιά μας που είδε άνάμεσα από τα δέντρα. Λίγο προ-

τού φτάσει έπεσε άναίσθητος και τα θεοιά, φοβισμένα από τις φλόγες δεν είχαν τολμήσει να τον πλησιάσουν. Από τ' άτροφικά του μέλη, από το μέτωπό του με τα άσπρα και κόκκινα τατουάζ, κατάλαβα πώς επρόκειτο για ένα φακίση. Παρ' όλη την ένστικτη αντίπαθεια που έννοιωθα για τούτα τα μυστηριώδη όντα, περιποιήθηκα αυτόν τον πληγωμένο που έριχνε ή τύχη στο πέρασμά μου. Πέτυχα να σταματήσει το αίμα, έδεσα τα τραύματά του, τον άναζωογόνησα και με το ρακί που είχα στο φλασκι μου. Ο άνθρωπος αυτός, που τον είχα σώσει έτσι από το θάνατο, μου φύλαξε μια άγρια και παθιασμένη ένγνωμοσύνη. Φανατικός όπαθός της θρησκείας του Βράχμα καθώς είναι, βλέπει αυτή τη στοργή σ' ένα χριστιανό σαν άμαρτία και στενοχωριέται. Μά είμαι βέβαιος, πώς αν ένας όποιοσδήποτε κίνδυνος με άπειλούσε, ένας θά πρότεινε το στήθος του άνάμεσα σ' αυτόν τον κίνδυνο και σε μένα, κι' αυτός θά ήταν ο Μωρουτί, ο άνθρωπος που μου μίλησε απόψε.

Το δεύτερο επεισόδιο είναι πολύ πιο σπουδαίο. Μου συνέβηκε έξη μήνες άργότερα περίπου. Σε κάποια από τις περιπλανήσεις μου μες στο δάσος, βρέθηκα μπροστά σ' ένα κοπάδι έλεφαντες κυνηγετικούς, πλούσια σαμαρωμένους, που τους οδηγούσαν Ινδιάνοι έλεφαντηλάτες. Πλησιάζοντας έναν από αυτούς, πληροφορήθηκα πώς ο Μαχαργιάς της Βονκόρης, μ' άλλα λόγια ένας από τους πιο πλούσιους και τους πιο ένγενεις πρίγκηπες των Ινδιών, κυνηγούσε τίγρεις σ' αυτή τη μεριά του δάσους. Μετριόφρονα, άποσύρθηκα με τους μαράττες μου, πηγαινόντας όμως ν' απομακρυνθώ από την περιοχή του κυνηγιού, βρέθηκα εύτυχώς μέσα σ' αυτήν. Λέω εύτυχώς, γιατί ξαφνικά βρέθηκα αντίκρου σ' ένα πελώριο έλεφαντα σκεπασμένο με γαλάζιο μεταξωτό, κι' είχα την τύχη να ρίξω κάτω πληγωνμένη μια τίγρη, που είχε αναρριχηθεί στο κεφάλι του ζώου κι' αφού έπνιξε τον οδηγό με μιάν άνάστροφη του ποδιού της, έτοιμαζόταν να ριχτεί και στα πρόσωπα που σήκωνε ο έλεφαντας στη ράχη του, μέσα σ' ένα πυργίσκο. Έ, αυτά τα πρόσωπα δεν ήταν, ούτε λίγο ούτε πολύ, παρά ή

Νιζαντέ, ή Μαχαργιά της Βονκόρης και οι κυρίες της της τιμής!.. Ο πρίγκηπας που έτοχε κάτοχος με μεγάλο κάλλασμό του άλλου του, ρίχτηκε στο λαιμό μου και μ' άγκάλιασε με μια διαχτυκότητα που με συγκίνησε περισσότερο από κάθε λόγο. Ήταν ένα χαριτωμένο παλληκάρι, καμιά είκοσαριά χρονών, που ή έκλεκτή του ψυχή κι' ή γενναία του καρδιά, έλαμπαν στο πρόσωπό του—το πιο ένγενικό πρόσωπο που είχα δει ποτέ μου. Η Νιζαντέ, γυναίκα του από οχτώ μέρες, ήταν μόλις δεκαπέντε χρονών, είχε βελούδινα μαύρα μάτια και μια χροιά θαμπή, κεχριμπαρένια. Με πήραν διά της βίας στο παλάτι της Βονκόρης. Δε δοκιμάζω να το περιγράψω : διάκοσμος που ύπάρχει μόνο στις χίλιες και μια νύχτες! Μάμαρα λαξεμένα, δαντελωτά. Τα μπρούντζινα άνοιγαν σε φανταστικά λουλουδία. Φιλντίσια γαλάζια, ρόδινα, πράσινα, έλεφαντοκόκκινα λαξεμένα, σμάλα, πετράδια πολύτιμα, συναμολογημένα μες στα μυρωμένα έπιπλα πορφύρες και γιάσπες ξεχώριζαν πάνω σ' άτόφια μαλάματα. Έκατοντάδες ύπηρέτες τσακίζονταν να σάς περιποιηθούν. Ο Βεϊντέρ και ή Νιζαντέ μ' έγκατέστησαν σ' ένα διαμέρισμα και ούτε λέξη ν' άκούσουν για την άναχώρησή μου.

— Άγαπητέ μου, φέρε και την οίκογένειά σου, μου έλεγε ο Βεϊντέρ, όταν, δειλά, έκανα κάποτε ύπαινημό γι' άναχώρηση. Αυτό το παλάτι είναι άρκετά εύρύχωρο για να κατοικήσετε σείς κι' οι δικόι σας. Μη μās άφήνετε, σάς βιαιεύω!..

Κι' ή Νιζαντέ, ύψώνοντας το φωτεινό της βλέμμα πάνω μου, έπικροτούσε ένώνοντας τα χέρια :

— Ναι, μη μās άφήνετε!

Άρχισα, που λέτε, να συνηθίζω λίγο-λίγο την απομακρυνσή μου από τη Γαλλία, κι' έμεινα στη Βονκόρη, όπου άλλωστε ένα γλυκυτότα καθήκον με κράτησε σε λίγο. Το βράδυ, κάτω από τ' άστρα, άγρυπνούσαμε να συζητάμε κι' οι όμιλίες μας άφορούσαν πάντα τα ήθη και τα έθιμα της Εδρώπης. Βεβαώθηκα εύδως πώς οι φίλοι μου αίσθάνονταν μιάν άόριστη άπιστοσύνη για τη θρησκεία τους. Τρομάζανε, μου όμολογούσαν, για τους αίμοχαρεις θεούς τους, για τις φοβερές τους ιεσοτελεστιές, για τους φακίρηδες και τους βραχμάνους, που μπροστά τους κι' ό πιο δυνατός πρίγκηπας φάνταζε άδύνατος κι' άσπλος. Μου έλεγαν ότι αίσθάνονταν να είναι περι-

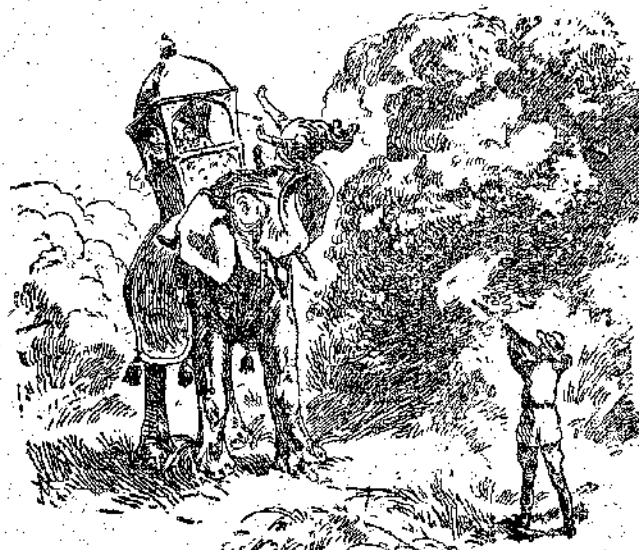
κυκλωμένοι από ένα δίκτυο κατασκοπείας και πώς δεν καταντούσαν παρά σκλάβοι στα χέρια των ιερών τους. Ξαναρχώμαστε συχνά πάνω σ' αυτό το θέμα και κατάλαβα άμέσως πώς οι δυο αυτές ψυχές, είχαν κερδίσει από τη γλυκύτητα του Εδωγγελίου. Παρακινήμενος από μια τόσο ώραία κατάκτηση, έγινα με τέτοιο φλογερό ήηλο άπόστολος, που μια μέρα, μες στο μεγάλο σαλόνι του παλατιού της Βονκόρης που μεταβλήθηκε σε εκκλησία για την κερύση, δέχτηκαν το βάφτισμα από τα χέρια ενός καθολικού ιερέα που ήρθε από τη Μπεναρές. Έγινα ο νουνός τους. Έκαγαυ ύστερα και την τελευταία τάμων κατά το τυπικό της θρησκείας που τους έπαιρνε στους κόλπους της. Όλα αυτά έπρεπε να τα περιμέναμε, προκάλεσαν γενική άποδοκιμασία. Δεχώμαστε κι' οι τρεις μας άνώχνημες τρομαχτικές άπειλές θανάτου. Δέν περιορίστηκαν άλλωστε στις άπειλές. Περονούσα μια μέρα εφίππος από ένα δρόμο της Μπεναρές, όταν μια χαριτωμένη μπανιαντέρα μου πέταξε ένα άνθος λωτού. Τη στιγμή που πήγαινα να το πιάνω από τη χαιτή του άλλου που είχε μπλεχτεί, κάποιος πήδησε, κρεμάστηκε από το χαλινάρι κι' έκανε να πέσει το λουλούδι στο λιθόστρωτο. Ένας σκύλος που περνούσε το μύρισε, περιτοράθηκε δυο φορές, κι' έπεσε σπαράζοντας. Τρία λεπτά πιο ύστερα ήταν νεκρός. Στόν άνθρωπο που μου είχε σώσει τη ζωή, άναγνώρισα το Μωρουτί. Λίγες μέρες άργότερα, βρέθηκα μαύροι σκερπιοί στο κεβάτι της πριγκίπισσας. Την άλλη μέρα, ο άντρας της παρά λίγο να σκοτωθεί στο κυνήγι από μια άδέσποτη σφαίρα που τον πληγώσε στόν όμο. Η Νιζαντέ, τέλος, άναγκάστηκε να έτοιμάξει ή έδια το σάι που συνηθίζαμε να παίζουμε το άπόγευμα και που κατ' επανάληψη δε μπορούσαμε να πιούμε γιατί νοιόδαμε μια ύποπτα ύπερβολική γλυκύτητα.

Δέκα μήνες περάσαμε μέσα σ' ένα έννευρισμό. Τότε έγινα για τρίτη φορά νουνός. Μά οι φακίρηδες και οι βραχμάνες, μαθαίνοντας πώς ο μικρός πρίγκηπας Βραϊ είχε βαφτι-

* Μπαγιαν τέρες εινε χορευτριες στούς Ινδικούς ναούς.

στεί, λύσσαξαν από την όργή τους : οι άπειλές του θανάτου, οι άπόπειρες δολοφονίας πλήθυναν. Ο Μωρουτί που έχοχόταν μυστικά και μ' έβλεπε, μ' έξώρριζε να φύγω. Κατάλαβαινα κι' εγώ πώς ή παρουσία μου έκανε σοβαρότερη την κατάσταση, και για το ίδιο το συμφέρο των φίλων μου, αποφάσισα να φύγω.

Και μια βραδυά—έχουν περάσει έντεκα χρόνια κι' όμως τόσο καλά

Είχα την τύχη να ρίξω κάτω μια τίγρη...

το θυμάμαι!—ύπηρέτες φώτιζαν το δρόμο, ο Βεϊντέρ μ' άγκάλιαζε κλαίοντας και, εκεί ψηλά, πάνω στη βεράντα, έβλεπα ν' αστράφτουν τα κοσμήματα που στόλιζαν πάντα τη Νιζαντέ και άκουγα λυγμούς...

Ο μαοκήσιος στάθηκε κι' έκραυγε το κεφάλι μες στα χέρια του. Ο Μπαττεροφλάυ ξεφυσούσε βιαστικά, τον Ντερούο τον έπιασε ξαφνικά ένας περίεργος βήχας. Ο Ζεπ κι' ο Φερρεόλ, δε δίστασαν να περάσουν από τα ύψη τους μάτια την άναστροφή του ροζιάρικου χειριού τους. Κι' ή Μιμόζα, άνεβασμένη στο σκαμνάκι της, άπλωνε τα μικρά της μπράτσα στο θείο της και, χαδιάρικα, άφηγε να κυλήσουν μες στο γράζο κεφάλι, τα ξέπλεκα χουσαριά μαλιά της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ Η ΥΠΕΡΤΑΘΗ ΚΑΝΣΗ ΠΡΩΤΟΙ ΦΟΒΟΙ

Ο κ. Ντε Μπαϊ δεν ήταν από τους ανθρώπους που άφίνονται στις μακριές συγκινήσεις. Ξαννήσκωσε το κεφάλι άμέσως, άγκάλιασε τη Μιμόζα, την ξανακάθησε, και συνέ-

χίβε με σταθερή φωνή τη διήγησή του :

— Τόν πρώτο καιρό, είχα συχνά νέα από τους φίλους μου. Ύστερα από την άναχώρησή μου είχαν ξαναβρεί την ασφάλειά τους. Ο Βραϊ ήταν ένα χαριτωμένο άγοράκι, που φαινόταν πώς θά έμοιαζε πολύ στόν πατέρα του. Δεκαοχτώ μήνες άργότερα μια καινούρια γέννηση γέμισε χροιά τη Βονκόρη, και αυτή τη φορά ήταν μια μικρούλα πριγκίπισσα που κρατούσε ή Νιζαντέ στην άγκυλιά της. Άλίμονο! Αυτό το λεπτό αγαπημένο πρόσωπο έμελε να προκαλέσει νέες περιπέτειες. Πιστοί στην καινούρια τους θρησκεία, ο Βεϊντέρ και ή γυναίκα του βάφτισαν ή παιδί τους. Από κείνη τη στιγμή οι φίλοι μας έννοιωσαν να φουντώνουν και να έρεθίζονται γύρω τους τα μυστικά μίση. Ο Βεϊντέρ όπλισε τους πιστούς ύπηρέτες του και ή Βονκόρη μεταβλήθηκε σ' ένα δυνατό φρούριο. Ο πρίγκηπας, λοιπόν, μου έγραφε και μου ξανάγραφε, που να φτάσει όμως κανένα του γράμμα! Έγραφα κι' εγώ μ' άλλα γράμματα

κρατιούνταν καθώς άκουσα. (Άκολουθεί)

ΚΩΣΤΑΣ ΑΓΑΠΗΤΙΔΗΣ

— ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΘΑΙΝΕΤΕ — Ο,ΤΙ ΔΕΝ ΕΠΡΕΠΕ

— Το άνθρώπινο σώμα άποτελείται από 23 όστά και 323 μύς.

— Η άπόσταση που μπορεί ν' άκούσεις καθαρά τις λέξεις που λέει κάποιος άλλος, είναι 32 φορές μεγαλύτερη στο ύπαιθρο και στόν ήσυχο άέρα, πώς μέσα σ' ένα συνηθισμένο γραφείο.

— Η ύψηλότερη πόλη της γης είναι το Ρένο ντε Πάσκο της Κιλής, που βρισκεται σε ύψος Η. 380 μ. από την επιφάνεια της θαλάσσης.

— Η καρδιά μπορεί να φτάσει σε ήλικία 600—1000 έτών, ο κέδρος 800—1200, ή βαλανιδιά 1500—1800, και το πλατάνι 2—4.000. Ύπάρχουν βέβαια και εξαίρεσεις όπου πολλά δέντρα ξεπερνούν τα 10.000 χρόνια, όπως αυτά που φυτεύονταν μέσα στα παρθένα δάση της Βραζιλίας.

— Οι κοφάλαοι σπάνια ζαλίζονται, ζούνε περισσότερο από 5 λεπτά χωρίς άέρα, 18 μέρες χωρίς ύπνο και 9—12 μέρες χωρίς νερό.

— Οι γλώσσες που μιλιούνται σ' όλο τον κόσμο είναι περίπου 5.164.

Ο ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

*Ήταν οι μαύρες ημέρες της κατοχής, που το ξανθό κτήνος του βορρά πατούσε με τη βάρβαρη μπότα του κατάστηθα την Αθήνα. Είχε μολύνει κι αυτή την Ακρόπολη, υψώνοντας στον Ίερό πάνω βράχο της τη σημαία του με τον άγκυλωτό σταυρό.

Ο Καμπούρογλους κλεισμένος στο εργαστήρι του σοφού, το γνώριμο εκείνο κι ήρεμο γραφείο της οδού Μακεδονίας, όλο κι εργάζεται με την ύπομονή που τον χαρακτηρίζει και περιμένει, περιμένει πάντα με πίστη κι αισιόδοξία την ημέρα της νίκης και της απελευθέρωσης, για να μπορεί να ξεχυθεί πάλι στις εξοχές της Αττικής και τους δρόμους της αγαπημένης του της Αθήνας.

*Αληθινός λάτρης της εξοχής, είχε αγωνιστεί στα νιάτα του την Αττική, στα νιάτα εκείνα που κράτησαν την ανηρότητα τους ως τα έννευγα του τα χρόνια.

*Όμως απ' όλη την Αττική μεγάλη ερημότητα είχε στην Πεντέλη που τη θεωρούσε και παπατοίδα του, μια που στο υπέροχο αυτό βουνό με τις ζειδωρές αυρές, τον εκασφόρησε η μητέρα του—η λαογράφος Μαριάννα Γεροντά, και στην εκκλησία του Μοναστηριού του, τον έβαψαν ο τελευταίος Δέγλης, από την καλογηρική αυτή δεινασία των ήγουμένων, του Μοναστηριού με νουνό μάλιστα στην ιστορική αυτή βάρφισή τον Αύλαρχη του Βασιλέα Όθωνα τον Π, Νοταρά.

Ο Καμπούρογλους ελάτρευε κυριολεκτικά την Πεντέλη. «Θά σε πάω να πάμε κάποτε στην Πεντέλη» μολιγε συχνά, όταν άρχιζε να πέφτει το σούρουπο στο γραφείο του και κουρασμένος από τη δουλιά—μια δουλιά ξανθλητική—άρχιζε τις αναδρομές του στο παρελθόν.

Φυσιολάτρης από τους πιο φα-

νατικούς είναι αυτός που δημιούργησε και τον εκδρομισμό στην Αθήνα.

Θυμάμαι το 1941, όταν νοσηλευόμουν στο Νοσοκομείο του Ερυθρού Σταυρού, που ήρθε μία μέρα να με ιδεί, κάνοντας όλο εκείνο το δρόμο απ' τους Αμπελοκήπους στο Νοσοκομείο με τα πόδια. Βλέπετε τότε, μαζί με τ' άλλα δεινά της κατοχής είχαν διακοπεί

ΔΗΜ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

(Τελευταία του φωτογραφία)

κι' οι συγκοινωνίες. Τον ευχαρίστησα μ' ένα θετικό γράμμα μου και μ' απάντησε μ' ένα θερμότερο δικό του, που ανάμεσα στ' άλλα μούγραφε και τα εξής: «Ερχόμενος εμάλλωσα με τα πόδια μου και τους έλεγα «αντροπή σας! να με τρικλιζετε εν γνώσει ότι κρατείτε τον δημιουργόν πάσης εκδρομικής κινήσεως εν τώ τόπω» και εκείνα δικαιολογούμενα σαν να μου έλεγαν «μά και η καρδιά σου έχει την αυτήν με ημάς ατονία και ανομαλία».

Δυστυχώς αυτή η καρδιά ή τόσο μεγάλη κι αισθαντική, δεν μπόρεσε ν' αντέξει σ' ένα κρουαλόγημα που τον έστειλε ξαφνικά στον τάφο. Συνηθισμένος να ξυπνά από τις τέσσερις το πρωί για να εργαστεί—έκανε τότε μια λαογραφική εργασία, που θα αποτελούσε σειρά ανακοινώσεων στην Ακαδημία, με τον τίτλο «Λαογραφικός και ιδιωτικός δεσμός Αθηνών, Αλγίνης και Μεγάρων» που ξμεινε ατέλειωτη—κρουαλόγησε. Το σπίτι δεν είχε πια τη συνηθισμένη του θέρμανση. Το κλιμακωτό από Έλλειψη καυσίμων έμεινε σβυστό. Και το κακό δεν άργει να γίνει.

Όντε οι απεγνωσμένες προσπάθειες των γιατρών, ούτε οι στοργικές φροντίδες των δικών του μπόρεσαν να παραλάβουν το μοιραίο.

*Ετσι ένα χειμωνιάτικο πρωινό μας άφησε για πάντα, με το χαρακτηριστικό εκείνο χαμόγελο, «που σαν ανθισμένη μυρταλίτσα άνθιζε πάντα στα χείλη του».

Στις 22 Φεβρουαρίου του 1942, η Πρωτοψούσα εφημερώθηκε μ' ένα θλιμμένο και βυρσοκίενο οδρανό: «Η Αθήνα θρηνούσε το χαϊδεμένο της παιδί, το στοργικό αυτό παιδί που της είχε απιερώσει τη ζωή του, μια δόκιμη ζωή, ζωή ωραία, γεμάτη καλωσύνη, εργασία, νιάτα, και όραση».

Η Διαπλάση, που ο Δημήτριος Καμπούρογλους στάθηκε ένας από τους πρώτους και πιο πολυτίμους συνεργάτες της, που τιμήσε τις στήλες της με την ξαφρική του συνεργασία, που την αγάπησε και την αγαπούσε και την έδιάβαζε ως τα τελευταία του χρόνια, αισθάνεται την υποχρέωση σήμερα που συμπληρώνονται 25 χρόνια από την αποφοράδα εκείνη ημέρα του θανάτου του, να του αφιερώσει τις σελίδες της αυτές ελάχιστο τεκμήριο της αγάπης της και της στοργής με την οποία περιέβαλλε πάντοτε τον εκλεκτό της συνεργάτη, απαρηγόρητη για το χαμό του και το κενό που αφήνει μ' αυτόν.

ΔΙΟΝ. Α. ΤΡΟΒΑΣ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

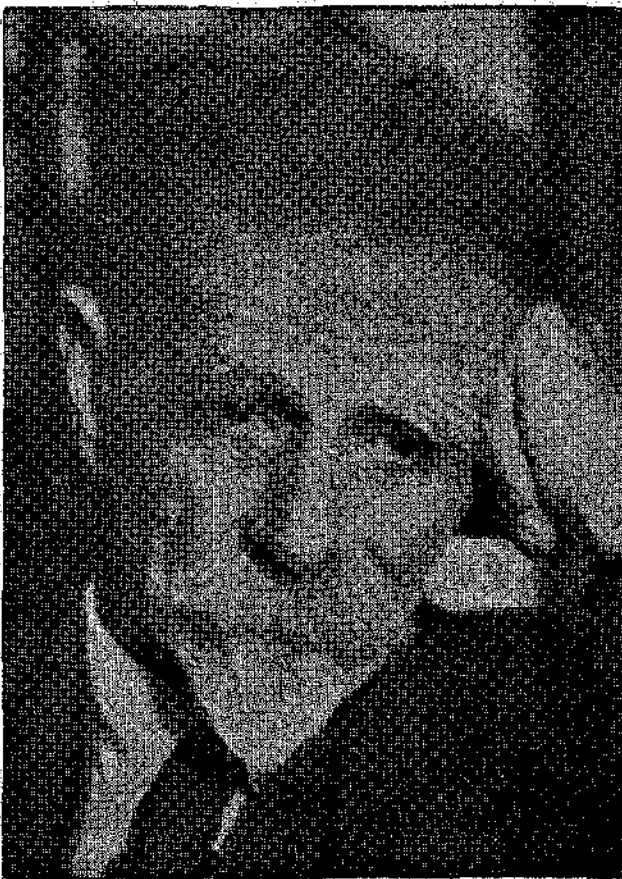
Η ΕΡΓΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ

*Από τους τέσσερις μεγάλους νεοέλληνες ποιητές, το Σολωμό, τον Κάλβο, τον Καβάφη και τον Παλαμά, ο τελευταίος ξεχωρίζει σε πολλά. Ο Καβάφης έγραψε μόνο ποιήματα, του Κάλβου το έργο είναι κυρίως οι 21 Ωδές της «Λύρας», και ο Σολωμός, αν και μās άφησε και μερικά πεζογραφήματα που θεωρούνται περίφημα κι ακόμα δείχνουν μια κριτική διαισθηση εκπληκτική, στη συνείδησή μας μένει βασικά ποιητής. Φυσικά, το μεγάλο μέρος του έργου του Παλαμά, είναι και κείνο ποιητικό. Τα διηγήματά του και το θεατρικό του έργο οικιάζονται κάτω από τους τόμους των ποιημάτων του Πλάι όμως σ' αυτά, τα καθαρά καλλιτεχνικά, άφησε ένα τεράστιο σε όγκο και σημασία έργο κριτικής και διαφώτισης πνευματικών γεγονότων, που θ' ακούσε και μόνο αυτό, για να λογαριαστεί ανάμεσα στους μεγάλους ηγέτες του έθνους του. Ήταν ένας αληθινός διδάσκαλος του Γένους.

Το έργο του ήταν τεράστιο και σε πλάτος, όπως είπαμε. Πολύ φυσικό, για έναν που δεν αισθάνεται την παρουσία του μόνο ποιητική κι έχει αφήσει τόσους πικρούς ποιητικούς τόμους. Τα βιβλία του είναι πολυάριθμα. Πολυαριθμότερα τα γραπτά του που δε συγκεντρώθηκαν σε βιβλία. Η Βιβλιογραφία του μόνη—κι' έννοείται, η καταγραφή των δημοσιευμάτων του—πιάνει ένα ολόκληρο τόμο, όπως την έχει συγκεντρώσει ο κ. Γ. Κατοιάμπλης. Το αντίκρισμα του παλαμικού έργου, προκαλεί το δέος και μόνο με την εργατικότητα του δημιουργού του. Φυσικά, οι μεγάλες φυσιογνωμίες επιβάλλονται και με την απλή τους παρουσία. Θυμάζονται, ωστόσο με τη συνέχεια αυτής της παρουσίας που καθρεφτίζει και τη συνέπειά της και αξίζουν την κοινή εδνωμοσύνη για

τη συμπλήρωσή της και το διάκοπο παρών που δίνουν για βοήθεια των άλλων ως το τέλος της ζωής τους.

Η δημιουργία είναι, βέβαια, μια άφραστη εύτυχία, καθώς όμως είναι μια εύλογία που δεν την αξιούνται όλοι, αναπληρώνεται ως ένα σημείο με την εργασία. Όταν ο δημιουργός αισθάνεται και σαν

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

εργάτης, τότε βοισκόμαστε μπροστά σε κάτι που μοιάζει με θεϊκή έντολή. Τι να πει κανείς για τον Κωστή Παλαμά, που το έργο του αυτό, που απαιτήσε μια τόσο θαυμαστή εργατικότητα, έγινε παράλληλα με μιαν άλλη πάλι εργασία; Όπως ξέρουμε, εργαζόταν από νέος στο Πανεπιστήμιο, σαν γενικός γραμματέας, και στη θέση αυτή έμεινε το μεγαλύτερο μέρος της δημιουργικής ζωής του. Εργαζόταν, βέβαια, από λόγους βιοποριστικούς. Αλλά την

εργασία του, σαν ένας άνθρωπος που γνωρίζει το χρέος του στον κόσμο, την αισθανόταν και τη χαίροταν και κείνη. Στη θέση αυτή εργαζόταν με άφοβωση. Δεν ήταν μια θέση που τον έβρισκε ύλακα για να έχει καιρό να δημιουργήσει. Ήταν μια θέση που κι αυτή φαινόταν από την προσωπικότητά του.

*Ετσι, με τη θέση αυτή, που και μόνη θά μπορούσε, όπως κάθε εργασία, να του χάριζε τη χαρά και μ' όλο που ήταν άρεκατα σημαντική, ώστε να του χαρίζει και μια αξιόλογη κοινωνική θέση αν περιοριζόταν σ' αυτήν (διηγούνται μάλιστα, πως δταν ανέλαμβανε, ο τότε πρύτανης, τότε δεν είχε, φαίνεται, μεγάλη ιδέα για την ποίηση, ή φαντασία για να υποθέσει την αξία του Παλαμά, του είπε πως δεν περίμενε να εξακολουθήσει να συλλογίζεται τώρα, που τοποθετήθηκε στο Πανεπιστήμιο—σύσταση που, ετυχώς, δεν σεβάστηκε ο Παιητής) με τη θέση, λοιπόν αυτή μπορούσε ο Παλαμάς να αισθάνεται και τις αναπόφευκτες σιγίμες των αντιβολιών του από το έργο του, πως προσέφερε μιαν υπηρεσία στην κοινωνία.

Την καταπληκτική αυτή διάθεση για εργασία, ήταν φυσικό να την αποδώσει και στο έργο του. Είναι πολλά τα ποιήματά του και γενικότερα τα γραπτά του—το βλέπουμε, όπως άλλωστε ήταν φυσικό να το περιμένουμε, και στα σατιρικά του—που έχουν για ξεπνευσή τους το αγαθό της εργασίας ή που εκφράζουν την αγανάκτησή του για

την άνηγρία. Και βλέπει πάντα με συγκίνηση τη δουλιά του εργάτη, του όποιου εργάτη, τη θαυμάζει και τη μακαρίζει, αυτός, που εργαζόταν όσο λίγοι στη μακροιά ζωής του.

Κ. ΑΓ.

ΤΟ ΣΙΔΕΡΑΛΟΓΟ

Τὸ παράθυρό μου βλέπει στὴν πλατεία. Κάθε δειλινό, κοντὰ νὰ βασιλέψει ὁ ἥλιος, ἔρχεται μιὰ κόρη, δὲν θὰ εἶν' ἀκόμα δεκαπέντε χρονῶν, καὶ γυμνάζεται μετὰ τὸ ποδήλατο καὶ ἀπάνου σ' αὐτὸ φέρνει γύρες στὴν πλατεία. Τοῦ τριανταφυλλοῦ τῆς φουστάνιου τῆς ἄκρες τῆς φουσκώνει σὺν πανάκι ὁ ἀνεμος, ἀνεβοκατεβαίνουν στερεὰ καὶ γοργοκίνητα τὰ πόδια τῆς, τὰ μαλλιά τῆς ἀναδεδύονται λυτὰ στὶς πλάτες τῆς. Κι' ἀνεμοδρόνονται κι' ἐκεῖνα σὰ σημαία γεμμένο ἀπάνου στὸ σιδεράλογο, (κάπου διάβασα πῶς ὁ λαὸς τῆς Θεσσαλίας ἔτι βαφτίσει τὸ ποδήλατο, κι' ἀκόμα μιὰ φορά ἐθαύμασα τοῦ λαοῦ τὴ δύναμη τῆ γλωσσολογικῆ φαντασίας πῶς τ' ἄψυχα αὐτὸ, τὸ δίτροχο μηχανήμα, ζωντανὸν ἔσφιξε καὶ θέριψε ἀπὸ ποδήλατο ἐγενε σιδεράλογο) γυρμένο ἐπάνου σ' αὐτὸ τὸ κομὶ τῆς μετρωμένο τὸ λαιμὸ καὶ τὸ κεφάλι κρατημένο ἴσα δρόσιμα, ἀγωνίζεται κι' ἰδρώνει νὰ δαμάσει πρῶτα τὸ θηρίο κι' ὕστερα μ' ἐκεῖνο νὰ κάνει ὅ,τι θέλει, νὰ στέκεται ἀπάνου τῶν ὀκτώ θέλει καὶ καθὼς τρέχει ὀρμητικὰ, μοιάζει μετὰ τὸν καβαλάρη ποὺ ματώνει σπιρουνίζοντας τὸ ἄτι γιατί ζητάει νὰ φτάσει κάποιον ἢ νὰ φύγει κάποιον. Κι' ἐγὼ ἀπὸ τὸ παράθυρο τὴν ἀγναντεύω ποὺ γυρίζει καὶ τώρα σὰ σατὰ χύνεται καὶ χάνεται καὶ πάλι ξαναφαίνεται καὶ στρίβει καὶ πάει πλαγιὰ καὶ κάνει ὀκνότερο τὸ τρέξιμό τῆς. Κι' ἀπὸ τὸ κοίταμα θαμπώνομαι καὶ στὸ τέλος τὴ βλέπω σὺν τριανταφυλλένιαν ὀπτασία, σὺν κυνηγήτρα νύφη, δουλεύτρα τῆς Ἀρτέμιδος. Γιατὶ κι' ὅταν κατεβαίνει ἀπὸ τὸ ποδήλατο καὶ πατάει στὴ γῆ, δὲ χάνει τὸν πρῶτο τῆς ἀέρα ἔχει μιὰ γοργάδα, μιὰ ξεγνοιασιά, μιὰ τόλμη, μιὰν ἐλευθερία, κι' ὅταν στέκει κι' ὅταν περπατεῖ, σὲ κάθε στάσιμο, σὲ κάθε κίνημα ἔχει κάτι τι ἀντόκιο. Ἐκεῖνοι ποὺ κοιτάζουν πάντα καὶ μονάχα πίσω, καὶ θέλουν τὴ γυναίκα μόνον ταπεινὴ καὶ ἀπλὴ νοικοκυρά, τίποτε περισσότερο, θεωροῦν τὴν ἀπληρῆ Ἀμαθόνα καὶ κάθουν τὸ σταυρὸ τῶν ψιθυρίζοντας: — Ποῦ καταντήσαμε! — Κι' ἐκεῖνοι ποὺ κοιτάζουν πάντα καὶ μονάχα ἔμπρός, καὶ θέλουν τὴ γυναίκα σωστὴ συντροφισσα τοῦ ἀντρὸς σ' ὅλα τ' ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ σ' ὅλες τοῦ τῆς τρέλες, βλέπουν τὴν

κόρη αὐτὴ σὺν πλάσῃ ἀνώτερο ἀπὸ τὰλλα τοῦ φύλου τῆς κι' ἀναγαλιζομένη. Ἐγὼ νομίζω πῶς κανεὶς δὲν πρέπει νὰ βλέπει μονάχα καὶ παντοτεινὰ, ἢ πίσω ἢ μπροστὰ, πρέπει νὰ βλέπει μαζί καὶ μπροστὰ καὶ πίσω τότε θὰ καταλάβει πῶς καὶ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης φυλῆς οἱ γυναῖκες κι' οἱ ταπεινὲς κι' οἱ ἀπλὲς νοικοκυρὲς ποὺ δὲν ξεμυτίζουν ἀπὸ τὸ σπιτί, κι' οἱ ἄλλες ποὺ ἀνατρέφονται ἐλευθέρως καὶ μετὰ ἄλλοι καὶ μετὰ σιδεράλογα, εἶναι ὅμοια ἀληθινὲς, ὅμοια σεβαστὲς καὶ ἀξιολάτρευτες γυναῖκες φτάνει νὰ εἶν' ἀπὸ ἀγνὸν μέταλλον ὅλες νὰ εἶναι αὐτὲς σωστὰ παλαιῆς, κι' ἐκεῖνες σωστὰ προσδευμένους, νὰ μὴν εἶναι μαϊμούδες, οἱ πρῶτες τοῦ σπιτιοῦ, κι' οἱ δευτέρες τοῦ δρόμου. Τὸ πνεῦμα, ἢ καρδιὰ κι' ἢ ἀρετὴ δὲν εἶναι χαρίσματα ἀποκλειστικὰ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης φυλῆς. Τὸ σπιτί δὲν εἶναι πάντα τὸ σημάδι τῆς καλῆς γυναίκας, κι' ὅτι δυναμώνει τὸν ἀνδρῶπο καὶ τὸν συνηθίζει στὴν ἐνέργεια καὶ τὸν κάνει πιὸ ἐλεύθερο, καὶ δὲν εἶναι, εἴτε γιὰ τὸν ἀνδρῶπο, εἴτε γιὰ τὴν γυναίκα. Κι' ἐγὼ ποὺ σέβομαι τὰ παλαιὰ καὶ τὰ πατροπαράδοτα, κάθε ποὺ τὴν ἀγναντεύω τὴ γοργὴ ποδηλατίστρια, δὲ μπορῶ νὰ μὴ τὴ στοχαστῶ μῆτερα μιὰν ἡμέρα ποὺ θὰ κάνει τὰ παιδιὰ τῆς ὄμοια ὅμοια ἀπὸ πολλὰς ἀναιμικὲς καρακάξες, ψευτοπαναγιᾶς τοῦ σπιτιοῦ.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΑΘΗΝΑ

Πρῶτο καὶ λιοπερίχνη καὶ λιόκαλ' εἶν' ἡ μέρα κι' ἡ Ἀθῆνα λαφειρόπειρα στῆς γῆς τὸ δαχτυλίδι. Τὸ φῶς παντοῦ κι' ὅλο τὸ φῶς, κι' ὅλα τὸ φῶς τὰ δείχνει καὶ στρογγυλὰ καὶ σταλωμένα, κοίτα, δὲν ἀφήνει τίποτε θαμποχάραγο, νὰ μὴν τὸ ξεδιαλύνει ὄνειρο ἂν εἶναι, ἢ κι' ἂν ἀχνός, ἢ ἂν εἶναι κρουστὸ κάτι. Περίφανα καὶ ταπεινὰ, κι' ὅλα φαντάζουν ἴδια. Καὶ τῆς Πεντέλης ἢ κορφῆ καὶ τ' ἀχαιμνὸν σπερδούκλι, κι' ὁ λαμπρομέτωπος ναὸς καὶ μιὰ γλωμῆ ἀνεμώνη τὰ πάντα, ὅμοια βαθαίνουνε στὴ ζυγαριὰ τῆς πλάσης. Κι' ὅλα σιμὰ τὰ φέρνεις, φῶς, κι' ὅλα τὸ φῶς τὰ δείχνει μετὰ μοῖρα σὺν ξεχωριστῇ...

(«Φλογέρα τοῦ Βασιλέως»)

ΚΑΒΑΛΛΑ ΠΑΕΙ Ο ΧΑΡΟΝΤΑΣ...

Καβάλλα πάει ὁ Χάροντας
Τὸ Διγενῆ στὸν Ἄδην
κι' ἄλλους μαζί... Κλαίει, δέχεται
τ' ἀνδρώπινο κοπάδι.
Καὶ τοὺς κρατεῖ σ' ἄλλοι του
δεμένους τὰ καπούλια,
τῆς λεβεντιάς τὸν ἀνεμὸ
τῆς ὀμορφιάς τὴν πούλια.
Καὶ σὰ νὰ μὴν τὸν πᾶτησε
τοῦ Χάρου τὸ ποδάρι,
ὁ Ἀκρίτας μόνον ἀτάραχα
κοιτάει τὸν καβαλάρη.
— Ὁ Ἀκρίτας εἶμαι, Χάροντα,
δὲν περῶ μετὰ χρόνια
μ' ἀγγίξεις καὶ δὲ μ' ἐνιασεῖς
στὰ μαρμαρένια ἀλόγια.
Εἶμ' ἐγὼ ἡ ἀκατάλυτη
ψυχὴ τῶν Σαλαμίνων.
Στὴν Ἐφτάλοφην ἔφερα
τὸ σπαθὶ τῶν Ἑλλήνων.
Δὲ χύνομαι στὰ τρίταρα
μονάχα ἐμποσταίνα.
Στὴ ζωὴ ξαναφαίνομαι
καὶ λαοὺς ἀνασταίνω!
(«Ταμβοὶ καὶ Ἀνέλαιστοι»)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΩΜΕΝΟΝ ΠΗΓΑΔΙ

Ὁ κῆπος τοῦ φίλου μου εἶχε ἕνα πολὺ παλαιὸν πηγάδι, ποὺ εἶχαν δροσιθεῖ ὄλοι τοῦ οἱ πρόγονοι. Ἄλλὰ κοντὰ στὸ πηγάδι αὐτὸ οὔτε λευκὰ, οὔτε πλάτανος, οὔτε ἰτιά, οὔτε καρυδιὰ ἦσαν φυτευμένα. Ἐνα πελώριον καὶ φουντωτὸν κυπαρίσσι εἶναι δίπλα του, ποὺ ἔτσι ἀμετάβλητον χερμαῖνα-καλοκαίρι, σιωπηλὸν εἰς ὅλων τῶν ἀνέμων τὰς ἐρατήσεις μέρα-νύχτα, καὶ ὀλόρθον καθὼς εἶναι, φαίνεται σὺν νὰ εἶναι τὸ στοιχεῖδ τοῦ πηγαδιοῦ καὶ ὁ ἔξ ἀποροῆτων τῆς οἰκογενείας. Κοντὰ στὸ πηγάδι λοιπὸν αὐτὸ ἔφερον τὸν φίλον μου ἢ γιὰ τὸν τοῦ, ὅταν ἦτο μικρὸς, καὶ τοῦ ἔλεγε: — Βλέπεις αὐτὸ τὸ πηγάδι; Ἐδῶ μέσα κάθεται ὁ Ἀράπης τοῦ παραμυθιοῦ ποὺ θὰ σοῦ πῶ τὸ βράδου μόνον ποῖτέ σου νὰ μὴ ζυγῶσεις κοντὰ σ' αὐτὸ, καὶ ποῖτέ σου μάλιστα νὰ μὴ σκίψεις νὰ ἰδεῖς μέσα, γιατί μὴλὲς γιὰ λίστες τὸ πρόσωπό σου στὸ νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ κάτω, παῖναι σὺν καθρέφτης, ἄπ' μιὰ ὁ Ἀράπης καὶ σ' ἄραπε. — Νᾶρχομαι στὸ κυπαρίσσι πειράζει. — Ἀκούς δὲν πειράζει, λέει!... Ἀπάνω σ' αὐτὸ ἐκρυψε τὸ Βασιλόπουλο τὴν Τρισεύγενη ψηλά ἀπ' τὸ κυπαρίσσι ποῦταν κρυμμένη, τὴν εἶδε ἡ Ἀραπίνα, σιαφάλωσε, τὴν ἄραπε καὶ τὴν ἔρριξε στὸ πηγάδι... — Καὶ ὕστερα τί ἀπόγινε; — Ἡ συνέχεια τὸ βράδου. Ὁ φίλος μου λοιπὸν—οὔτε ἢ γιὰ τὸν ἐξουσεῖ κιά, οὔτε κανεὶς ἄλλος ἀπὸ τὸ σπιτί του—τὸ πηγάδι καὶ τὸ κυπαρίσσι τοῦ κῆπου τοῦ τὰ εἶχε σὺν προσκύνημα. Ἡ ἀγάπη του δὲ ἠῤῥησεν, ὅταν εἶδε νὰ ἰδεῖ εἰς τοὺς περὶ τοῦ κυπαρίσσιου ἀρχαίους θρούλους καὶ ἕναν, ὅτι κάποιος λυγρὸς καὶ εὐστροφὸς χορευτῆς, ἐκεῖ ποὺ ἔχόρευε γύρω ἀπὸ ἕνα πηγάδι, ἔπεσε μέσα σ' αὐτὸ καὶ ἐπνίγη καὶ ἡ γῆ ἀνέδωσε τότε ἕνα κυπαρίσσι. Ὅπως διόλου ἀνείθετου γνώμη, ὅμως εἶναι ὁ κηπουρὸς του. Αὐτὸς τοῦ ἔλεγε, πῶς τὸ πηγάδι αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ βουλώσουν, γιατί εἶναι στοιχειωμένο. Πολλὲς φορές τὰ μεσάνυχτα βλέπει μιὰ λευκοφόρα ποῦρχεται καὶ κάθεται στὸ πρόσωπό του. Καὶ ὄχι μόνον

αὐτὸ, μὰ ἀκούει καὶ σφουρίγματα μέσ' ἀπὸ τὰ κλαδιὰ τοῦ κυπαρίσσιου. — Μήπως θέλεις νὰ τὸ κάψωμε κι' αὐτὸ; — Αὐτὸ μᾶς βαστάει τὸ βοργιὰ τῆς λεμονιάς καὶ ἄς μένει κατὰ τὴν ὥρα, μὰ τὸ πηγάδι νὰ τὸ βουλώσεις, ἀφέντη, μεσημεριάτικα μάλιστα, γιὰ νὰ πιδώσεις τὸ στοιχεῖδ μέσα. — Μὰ πῶς ἐγὼ δὲν εἶδα ποτέ μου τὸ στοιχεῖδ; — Δὲ θάσαι ἀλαφροίσκιωτος, ἀφέντη. — Πῶς ἔτυχε τὰ σφουρίγματα νὰ τ' ἀκούς τις βραδείες πύχεις τὸ νερὸ καὶ τὸ ἀφίνεις ἀπ' τὸ φόβο σου καὶ φεύγεις, γιὰ νὰ στὸ κόβουν οἱ γειτόνοι μιὰ ὥρα προτῆτερα; — Αὐτὸ μιὰ φορά μού τὸ κάμανε. Τότες ἀκούω τὰ σφουρίγματα, γιατί τότες τριγυρίζω στὸ περιβόλι τὴ νύχτα. Τῆς ἄλλης μέρας τὶ δουλειὰ ἔχω-ἔξω ἀπ' τὸ σπιτί μου τὰ μεσάνυχτα; Τὰ ἐπιχειρήματα ἦσαν ἀκαιρινὰ καὶ στὰ τελευταῖα θὰ τὸν ἔδιωχνε, ἀλλ' ἦτο παλαιός, τίμιος καὶ ἰδίως λαμπρὸς ἀνδοκόμος. Ὁ κῆπος τοῦ φίλου μου εἶχε τὰ καλλίτερα ῥαδά. * Μιὰ μάλιστα τριανταφυλλιά, ὀρχη καὶ ἑλαφρὰ ῥοδισμένη τὴν ἀγαποῦσε ὑπερβολικὰ ὁ φίλος μου. Τὴν ἔλεγε Φρόνη. Τὴν ἐπότιζε καὶ τὴν ἐλάδευε μόνος του. Μιὰ μέρα ὁμιῶς τοιμπήθηκα μετὰ ἕνα ἀγκυράκι τῆς. Τὸ τοιμπήθηκα ἑκακοφόρμησε. Τοῦ ἦλθε φοβερὸς πυρετὸς καὶ ἐκινδύνευσε νὰ πεθάνει. Καὶ στὸν πυρετὸν τοῦ ἀπάνου ἔξακολουθοῦσε νὰ ἀγαπᾷ τὴν φόνισσα τριανταφυλλιά. Δὲν ἔβλεπε κανέναν ἀπὸ ἐμὰς ποὺ εἴμεθα κοντὰ του, ἐκοίταζε διαρκῶς εἰς τὸ κενόν, ἔδειχνε καὶ ὅλο ἐρωτοῦσε: — Τὸ βλέπετε τὸ τριανταφυλλέα μου τί ὄραϊο ποὺ εἶναι;... Ἀπελιτισμένος καὶ καταλαμένος ἔστεκε στὴ σκάλα ὁ περιβολάρχης του. — Πῶς σοῦρχεται Διονύση; Ἀκούς ἐκεῖ μετὰ ἕνα τοιμπήθηκα τῆς τριανταφυλλιάς νὰ κινδυνεύσει ὁ ἀφέντης σου τὴ ζωὴ του!... Τί καλὸ γυρεύεις ἀπὸ ἕνα στοιχειωμένο περιβόλι!; Τοῦ φρονάζω: ἐβούλωσε ἀφέντη, τὸ πηγάδι νὰ πιδώσουμε τὸ διάολο μέσα δὲν μ' ἀκούει. Μὰ τώρα ἂν δώσει ὁ Θεὸς καὶ γίνει καλά... τὸ στοιχεῖδ πιά δὲν μᾶς γλυτώνει.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΕΛΙΑ ΚΑΙ ΠΕΥΚΟΣ

Στὸ εὐ' ὀροῦν ἡ ἑλὴ
στὸ κορφοβόθρι ὁ πεύκος,
χρόνους πολλοὺς γνορίζονται
κι' ἀνεμοχαρῆτοιόνται.
Ἐνα πρῶτο λέει ἡ ἑλὴ
στὸν πεύκο τὸ Λεβέντη:
— Πεύκο, κῆμα τὸ μπῆδι σου,
κῆμα καὶ τὴ θωρία σου,
καὶ νάσαι δέντρο ἀκαρπο
κι' ἀνόφελο στὸν κόσμῳ!
— Σώπα, γρηὴ κορφοβόθρου,
ζαβὴ καὶ κοκαλιάρη,
ὅπου σὲ δένει ὁ ἀνδρῶπος
καὶ τὸν καρπὸ τοῦ δίνεις...
Ἐγὼ μὲ λεβεντόκορμο,
παλληκαρὸς βουνίου!
στὸν ἴσμο μου ὁ ἀματωλὸς
ἔρχεται τὰ βάσανα του,
καὶ δὲν μοι λήθ' ὄλερο
τοῦ πάρε, τὴ ζωὴ του,
Ἐγὼ γι' αὐτὸν μυριολογῶ
καὶ βαρταναστενάζω.
— Ἄν τὸν μυριολογῆς ἐσύ,
Ἐγὼ μὲ αὐτὴ που δίνω
λαδάκι στὴ μαροῦλα του,
καρτελί νὰν τ' ἀνάψει,
στῆς Παναγίας τὴ χάρη,
νὰ λυθῶσι τὸ κορμάκι του
ν' ἀναπαυθεῖ ἡ ψυχὴ του!
Τὸ λόγο τέλειωσ' ἡ ἑλὴ
κι' ὁ πεύκος δὲν τῆς κρένει—
γέρνει κατὰ τὸ μέρος τῆς,
κι' ἔτσι γεμῆνος μένει.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

Ο ΤΕΝΕΚΕΣ

Σ' ἕναν κῆπο μιὰ χαρα
κι' ἀπὸ λούλουθε σκαρμένο,
ἐπετάξαν μιὰ φορά
ἕναν τενεκὲ σκαρμένο.
Μαραθῆκαν οἱ μούκες
ἔξερᾶθησαν κι' οἱ κῆνοι,
μὰ ὁ καλὸς σου ὁ τενεκὲς
πάντα τρενεκεσ θὰ μείνει.
Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΚΙ' ΟΠΩΣ ΕΙΣΑΙ ΑΝΑΛΑΦΡΟ

Κι' ὅπως εἶσαι ἀνάλαφρο
μικρὸ, σὰ χελιδόνι,
κι' ἀρματα δὲ σοῦ βροντᾶν
παλληκαριῶ στὴ ζωῆ.
κοίταξε καὶ γέλασε
τῆς νύχτας τὸ σουλτάνο
γλιστρήσε σιγὰ, κρυφὰ,
καὶ πέταξε ἐδῶ πάνω
καὶ στὸ σπιτί τ' ἀραχνο
γυρνώντας, ὁ ἀκριβέ μας,
γίνα ἀραφύσημα
καὶ γλυκοφίλησέ μας!
(«Ὁ Τάφος»)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΒΑΤΡΑΧΟΣ ΧΕΛΩΝΑ ΚΑΙ ΦΕΙΔΙ

Ένας βάτραχος σηκώθη απ' τον άκρο του και νοιώθει τη μυτίσα του κλεισμένη, τη φωνή του βραχνιασμένη, είχε τρομερό συνάχι... — άρραστάνουν κι' οι βάτραχοι... Κι' επειδ' ήταν ο καυμένος λίγο καλομαθημένος, κι' εφοβείτο μην αυξήσει — άν κατάμαμα πατήσει — ή βραχνάδα, το συνάχι, ανεβαίνει εις τη ράχη μιάς χελώνας, που περνούσε από, και που κατοικούσε. Με τα τέσσερα κλισμένους κάθεται σάν κολλημένος, να μην πέσει εφοβείτο, σάν θαλασσιός που ήτο. Η χελώνα περπατούσε, μα αυτός δεν τό κουνούσε... πότε έσκυβε λιγάκι, για να βρει λίγο φαγάκι, ή να πιει λίγο νεράκι σάν κανένα χαντακάκι, πότε πότε τραγουδούσε, όσο δυνατά μπορούσε, πότε πάλι βλαστημούσε τη χελώνα, που άγαθός, κι' έλεγε, πως τό συγάθη τ' άλογο του, και οά μάθει την καβάλλα, θάβρει, άλλο, γρήγορο και πιο μεγάλο.

Έγινε τρέθη το συνάχι, μα ο φίλος μας τη ράχη δεν τού άρεσε ν' άφήσει και στο χόμα να πατήσει το καλάσσι ή καβάλλα, και δεν φρόντιζε για άλλα, μοναχά για τό φαγι του και για την άνάπαυσή του. Φούσκωνε τα μάγουλά του, φούσκωνε και ή κοιλιά του, πάχυνε και τό κορμί του. Έτρωγ', έπινε, γελούσε, έκομάτο, έξυπνούσε, σφύριζε χοροπηδούσε, δλους τους περιγελούσε κι' έλεγε: «ή τεμπελλά είναι μά χρυσή δουλειά.»

Τέτοια ο φίλος συλλαγείται, όταν έξαφνα πετιέται ένα φειδι πλουμισμένο, ένα φειδι πεινασμένο, από κάτω από θυμάρι κι' άλογο και καβαλλάρι χύνεται εύθως να πιάσει, την κοιλιά του να χορτάσει. Η χελώνα ή καυμένη, από τέτοια μαθημένη, καθώς ειδη τον έχθρο της χάθηκε στο καυκάλο της. Κλαίει ο βάτραχος, φωνάζει μάλαμα, άσιμη τάξει, την καβάλλα του άφίνει, μα ειχε πια πολύ παχύνει και τα πόδια μουδιασμένα δεν μπορεί να τα κουνήσει δεν μπορεί να περπατήσει.

Πέθανε άδικημένος, πολύ νέος ο καυμένος! στου φειδιού δε την κοιλιά έμαθ' απ' την τεμπελλά ότι πιο κακό μεγάλο εις τον κόσμο, δεν είν' άλλο. Α. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

Ο ΓΑΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΓΕΡΟ ΠΟΝΤΙΚΟΣ

— Πρέπει πάντα ν' άκούτε, παιδιά μου τους μεγαλύτερους σας! Συμβούλευε ή ποντικίνα τα παιδιά της που την άκουαν προσεκτικά. — Να μη νομίζετε πως επειδή μπορείτε να τρέξετε και έχετε όλες σας τις δυνάμεις, άβίξετε παρά πάνω από τους γέροντες. Οι γέροι έχουν την πείρα που είναι πολύτιμη δασκάλα στη ζωή και σεις, σάν μικρά δεν την έχετε.

Άλλα για να σας πείσω καλύτερα θα σας διηγηθώ μιάν ιστορία παλιά και άληθινή, που γίνεται άκριβώς εδω στην Ποντικοχώρα μας.

Τα ποντικίνα τριγυρίζανε τη μητέρα τους και μ' άνοιχτό στόμα περιέμεναν ν' άκούσουν.

Η ποντικίνα άρχισε: — Έδω και πολλά χρόνια που λέτε, — άκουσα κι' εγώ από τη γιαγιά μου αυτό που θα σας πω — ειχε φανεί, στα λιμέρια, μας, ένας άγριόγατος, που όπως διολογουσαν οι γεροντότεροι από τους ποντικούς, δεν θυμούνταν τον παρόμοιο. Είχε κυριολεκτικά σημάζει, ο έλσεινος την Ποντικοχώρα μας. Οι ποντικοί τρομαγμένοι κρύφτηκαν όλοι, στις πιο βαθιές τρύπες, προτιμώντας να ψαφήσουν από την πείνα, παρά να πέσουν, στα νύχια του φοβερού τους έχθρου.

Εκείνος όμως ο τονηρός, άμα ειδη κι' άποειδη πως δεν έβγαιναν ποντικοί να τους άρπάξει, σοφίστηκε κάτι πολύ έξυπνο. Στην άποθήκη βρισκόνταν κάτι σχοινιά. Έδωσε, λοιπόν με τρόπο τό λαιμό του και έκαμε τον κρεμασμένο.

Τα ποντικίνα βλέποντάς τον άκούνητο, υπόθεσαν πως κρεμάστηκε κι' άρχισαν να παίρνουν θάρρος.

Ο άρχηγός των ποντικών όμως, ο γερο-Φρόνιμος, που ήταν κοσμογυρισμένος, ειχε πολεμήσει με γάτους και μάλιστα σε μιá μάχη ειχε χάσει την ουρά του, τους συμβούλεψε:

— Μην ξεθαρρεύεσθε τόσο γρήγορα παιδιά μου, άφήστε πρώτα να πειστούμε πως είναι ψάφιος.

— Τι λές! Τι λές!

Λέγαγε και έναλέγαγε χοροπηδώντας τα τρελλά ποντικίνα, από τη χαρά τους.

— Ποιός έσσει τί πήγε να κλέψει — έλεγε εν άλλο.

— Κανένα κομμάτι κρέας, ή τυρί και τον κρέμασαν για τιμωρία. Τώρα θα γλεντήσουμε.

Τα ποντικίνα στην άρχή βγαίνουν δειλά, ύστερα ξανατριπώνουν και προσέχουν. Τίποτα. Ο γάτος στέκει άκούνητος στην κρεμάλα. Τρέχουν τότε, σάν τρελλά, πηδούν ξεφρονίζουν χαρούμενα και ψάχνουν για φαί.

Τότες, εκεί που ήταν άμφοιμα, ο κρεμασμένος γάτος άνασταίνεται, όρμαίει κατά πάνω τους και σκοτώνει ένα σωρό.

— Βλέπετε που ειχε δίκιο, — έλεγαν ύστερα μέσα στη γενική θλίψη της Ποντικοχώρας, για τους χαμένους, — ο γερο-Φρόνιμος.

Τα ποντικίνα ύποσχέθηκαν νάναι στο εξής προσεκτικά και να τον άκούνε. Ξανακλειστήκαν λοιπόν στις τρύπες τους. Ο γάτος όμως βρήκε άλλη πονηριά, που τού πέτυχε πάλι μιá χαρά.

Στην άποθήκη ήταν ένα πάνερι γεμάτο φαρίνα. Πήγε και κυλίστηκε μέσα κι' έγινε κάτασπρος, άγνωριστος και ξεπλώθηκε, στην ίδια τη φαρίνα άπάνω — άμα ξυπνήσαν τα ποντικίνα και ειδαν άπάνω στη φαρίνα εκείνο τό λευκόν όγκο, πίστεψαν πως θα ήταν κάποιος ξεχωριστός μεζές. Δεν άνθεξαν στον πειρασμό και άψηφώντας τις συμβουλές τού γερο-Φρόνιμου, τράβηξαν ίσια κατά κει.

Και πάλι τα περισσότερα ποντικίνα βρήκαν οίχτρο θάνατο.

Και θα έλοθθρονταν δόλοτελα τό γένος των ποντικών τότες, αν μερικά από τα ποντικίνα δεν έμεναν κοντά στο γερο-Φρόνιμο, κρυμμένα στις τρύπες τους.

— Η ιστορία αυτή, — συμπέρανε ή ποντικίνα — σας δείχνει παιδιά μου, πως πρέπει ν' άκούτε τους μεγαλύτερους σας.

ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΕΠΤΑΝΗΗΣΙΑ

ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Άγάλι — άγάλι πέφτει τό χιόνι σπικνές τουλίπες.

Πλάι στο μαγάκι που ζέρη άπλώνει σβύνονται οι λύπες.

Σβύνον, πεθαίνουν ενω τό χιόνι τη γη μας νίτνει.

Κι' εντός μου μένονν καθώς νυγώννει χασά, γαλήνη.

ΑΓΓΕΛΟΣ Ν. ΜΟΣΧΟΣ

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΣΤΟ ΚΟΛΛΕΓΙΟ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΜΕΓΑΛΑ ΠΑΙΔΙΑ

Ε'

Όταν στο κολλέγιο «Η Σοφία» πήρανε τό τηλεγράφημα που τους έλεγε πως ο Τάκης βρισκόταν στη Στρατιωτική Σχολή, ο διευθυντής κ. Μακρομούσης, που μαδούσε απ' την παρασμένη μιá μιá τις τελευταίες τριέτες της φαλάκρας του, έβγαλε μιá τόσο δυνατή φωνή χαράς, που τραντάχτηκε συθέμελα τό σχολείο του.

Έβαλε τό καινούργιο του καπέλλο, φόρεσε την καλύτερή του ρεντικότα, έτρεξε στο Σταθμό και πήδηξε στο πρώτο τραίνο που φεγγε για την Αθήνα, ενώ από την άλλη μεριά άντακίγητα και μοτοσυκλέτες άμολούθηκαν να βρουνε τον πατέρα Μικρογεφυράκη που ειχε πάρει ο δόλιος τό δρη και τα βουνα για να βρει τον προκομένο μοναχογιό του.

Την άλλη μέρα, ο κ. Μικρογεφυράκης, ή κ. Μικρογεφυράκη, τό προσωπικό τού Κολλεγιου, οι μαθητές, ως την κ. Μακρομούση, ως τις δυό της κόρες, ως τη γιαά-Φρόσω, τη μαγειρίσσα, όλοι μαζεύτηκαν στην αυλή και περιέμεναν τον έρχομό τού Τάκη.

Η ώρα ήταν άκριβώς δυό, όταν φάνηκε να έρχεται ο ήρωάς μας. Τον κρατούσε από τό χέρι ο κ. Διευθυντής.

— Έν τάξει, σκέφτηκε, με υποδέχονται και εδω όπως στη Στρατιωτική σχολή.

Έφτασε με κολλημένα τα φτερά στο καπέλλο του, με τα έφτά γαλόνια πλέκα στα μανίκια του, και μ' όλα του τα παρασημα. Μά, δε θα έπρεπε να ύπτηχε και μουσική!

Περπατούσε άγέροχα, όταν αντίκρισε στην πρώτη σειρά δυό πρόσωπα που μιόζανε με τον κ. και την κ. Μικρογεφυράκη. Μπα, θα τού φάνηκε.

Μά... Τα πόδια του άρχισαν να τρέμουν και χρειάστηκε να επικαλεστεί την δύναμη που προστάτευε τό βασιλιά των Μαλαίων, για να μην πέσει.

Πλησιάζοντας βεβαιώθηκε πια πως έπρόκειτο για τη σκληρή πραγματικότητα και όχι για κανένα κακό όνειρο.

Δεν πρόφτασε όμως να σκεφτεί, γιατί ο κ. Διευθυντής σταμάτησε κι' άφου χαιρέτησε τον κόσμο που ήταν δλόγγοα, άνάγγελε:

— Κυρίες μου, κύριοί μου, παιδιά μου, ιδού ο κ. Τάκης Μικρογεφυράκης.

Ο Τάκης χαιρέτησε και ήταν πολύ εύχαριστημένος απ' τό δρόμο που έπαιρναν τα πράγματα.

— Ίδου, λοιπόν, ο καταζητούμενος Τάκης Μικρογεφυράκης, συνέχισε ο κ. Μακρομούσης. Δε θα θέλα να τον ντροπιάσω εδω μπροστά σας για την άνάγωγη διάγωγή του. Φυλάω την τιμωρία τού για άργότερα.

Προς τό παρόν, προτού τον παραδώσω στους καρασγχισμένους γονείς του, θα ήθελα να σας δείξω σε ποιá κατάσταση έχοτάνε ο καυμένος ο συμμαθητής σας.

Πώς;... τί; Τι θέλει να πει πάλι ο κ. Διευθυντής; Ο Τάκης έρχόταν με φτερά στο κεφάλι, με παρασημα στο στήθος, και με έφτά σειρές γαλόνια στα μανίκια; που τον έδειχναν για ένα μεγάλο στρατηγό.

— Τον πληροφορώ όμως τό φίλο σας, συνέχισε ο κ. Μακρομούσης, πως δε θα τού έπιτραπεί να βγει έξω επί ένα μήνα συνέχεια.

Υστερα, γυρίζοντας στον Τάκη, λέει:

— Και τώρα, νεαρό μου, πήγαινε να φιλήσεις τους άναστατωμένους γονείς σου, πέσε στα πόδια τους και ζήτα τους συγγνώμη, κλάψε, μετανόησε.

— Ω, τώρα ή δουλειά τραβούσε ένα περιεργο δρόμο.

— Έ, πως;

Ο Τάκης ένοιωσε να τον πιάνουν δυό σκληρά χέρια. Δεν πρόφτασε να ζητήσει συγγνώμη, ούτε να πέσει γονατιστός. Τον σήκωσαν από χάρμη σάν πακέτο και μόλις που πρόλαβε να σκεφτεί πως ή γνωστή του τιμωρία θα συντελούνταν και πάλι στο πίσω μέρος τού σώματός του. Ο πατέρας του ταραγμένος, φώναζε:

— Ναι, ναι, μπροστά και στους φίλους σου καλιόπαιδο, που ντροπιάσες την οικογένειά μας, μπροστά σ' όλα τό κολλέγιο θα σε κανονίσω εγώ, μπροστά στους δασκάλους σου!

Νά σου άλλη μιá, να σου κι άλλη!

Και τις έτρωγε όλες αυτές, — με τι; με τό καρτσάκι! και ποιός; ο Τάκης Μικρογεφυράκης, ο βασιλιάς των Μαλαίων!

Κι' όμως δε φώναζε! Έ, πως να φωνάζει ένας στρατηγός, έξερεινητής, βασιλιάς της Μαδαγασκάρης που και στο κάτω-κάτω ειχε μιá τέτοια ύποδοξη στη Στρατιωτική Σχολή! Δεχόταν τις καυτοκίες φιλοσοφικά, ως την ώρα που κουράστηκε πια να δέσνει ο πατέρας του και τον άφησε ιδρωμένος κάτω. Κι' ο Τάκης πήγε ήρεμα και σταθήκε άνάμεσα στον Πατάτα και τον Άγουρίδα.

Ο Πατάτας δεν τού ειπε τίποτα, μα ο Άγουρίδας τον σκούνησε με τον άγκωνα του ψιδυρίζοντάς τού!

— Έτσι, έ; Καί ή Στρατιωτική Σχολή;

— Από κει έρχομαι, τραύλιζε ο Τάκης.

Ο Πατάτας που να τον πιστέψει, όμως εκείνη τη στιγμή άκριβώς ο κ. Μικρογεφυράκης ρώτησε τον κ. Διευθυντή:

— Που τον βρήκατε, λοιπόν, κ. Διευθυντά μου;

(Άκολουθεί)

Η ΚΥΡΑ-ΜΑΡΘΑ

μπορούν να το καταλάβουν όσοι ξέρουν μουσική: Προβούγιο και φούγκα για εκκλησιαστικό όργανο των Μπαχ και Λίστ, ένα κρυφτεριό του Σοπέν κ' ένα «σκέρτσό» του ίδιου. Η συγκίνησή μου, όσο την άκουγα, ήταν μεγάλη. Θεωρώ συγχαρητήρια, παιδί μου.

Έλαβα το γράμμα σου *Όδυσσέα* καθώς και την επιταγή και σ' εύχαριστώ για τα καλά σου λόγια. Όμως γιατί μου γράφεις με το μολύβι; Σχεγνάς πως τα μάτια μου δεν άντέχουν πολύ στην κούραση; Αυτό το γράφο για όλους σας και να τόχετε πάντα ύπ' όψη σας. Αποφύγετε να μου γράφετε με μολύβι και φροντίστε τα γραμματά σας να είναι όσο μπορείτε πιο εδναγγώστα. Τις παραγγελίες σου τις εξετέλεσα και με το υπόλοιπο σου έστειλα έκτα τετράδια Μ. Μ. Τώρα περιμένο καινούργιο σου γράμμα με πολλά σου νέα.

Το *Φινιάκι* α' ερωτά ποιά είναι τα καλύτερα σύγχρονα ελληνικά λογοτεχνικά βιβλία κατά τη γνώμη μου. Όπως είναι τόσα πολλά και όπως λέει κ' η παροιμία, κάθε λουλουδάκι με τη μυρωδιά του, που δεν μπορώ να της τ' απαριθμήσω. Ας μ' ερωτήσει συγκεκριμένα για όρισμένο βιβλίο να της γράψω τη γνώμη μου.

Ο κ. Χρ. Ριζόπουλος, διευθυντής της εφημερίδος «Η Σημερινή» στην Πάτρα, μου γράφει τα εξής: «Σε παρακαλώ να έγγραφεις συνδρομητή για ένα χρόνο από 1ης Ιανουαρίου το γιό μου Άνδρέα Χρ. Ριζόπουλο. Είναι μόλις επτά χρονών και πηγαίνει στην πρώτη Δημοτικού, αλλά θέλω ν' αρχίσει την εκπαίδευσή του από τα πρώτα βήματα μαζί με τη διάπλαση. Δεν βλέπω να υπάρχει κανένα άλλο περιοδικό που να μπορεί ένας πατέρας ακίνδυνα να το διαβάσει στο παιδί του. Είναι κ' εγώ ένα παλιό Διαπλασκόπουλο (με το ψευδώνυμο *Απολλώνιος*) και σήμερα είμαι διευθυντής εφημερίδος. Δεν ελπίζω ότι το πρώτο σκοπεύω να εδημοσίευσαν ήταν στη Σελίδα Συνεργασίας Συνδρομητών, μία περιγραφή πυρκαϊδής δάσους και ότι με χαρά υποδεχόμουν κάθε εβδομάδα τον ταχυδρομό που φέρνει τη *Διάπλαση*. Την ίδια χαρά που ο δικός μου πατέρας είχε δώσει σέ μένα, θέλω τώρα να δώσω κ' εγώ στον γιό μου και με την εύκαιρία αυτή σου εύχομαι να τα χιλιάσεις». Πώς να εύχαριστήσω τον καλό μου *Απολλώνιο* με τόσο θερμό κ' όρατο του γράμμα που τις γραμμές του τις δίνει τόση σιτοργή και τόση όγανη ελικοκινή κ' άνωπόριση;

Παρακαλώ τοῦς συνδρομητές μου τῆς Αἰγύπτου εἰς τὸ ἐξῆς ν' ἀπευθύνονται ἀπ' ἐδθεῖας σὺν Γραφείῳ μου γιὰ τὶς συναλλαγὰς των, γιὰτὶ ἀπὸ φέτος ἔπαισε πῶς νὰ μὲ ἀντιπροσωπεύει στὴ χώρα τους ὁ κ. Ν. Μητσόγης. Πράττει νὰ ἔξουν δι' αὐτοῦ τοὺς ἐπι συνδρομὰς πὸν θὰ πληρωθοῦν φέτος στὸν κ. Ν. Μητσόγην δὲν θὰ τὶς ἀναγορίσω.

ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ ΨΕΥΔΩΝΥΜΩΝ

Δικαιώμα ἐγκρίσεως: διὰ συνδρομητὰς ἢ ἀδελφὰ των δρασμὰ 2000.

Κανένα ψευδώνυμο δὲν ἐγκρίνεται οὔτε ἀναγορεύεται, ἀν δὲν συνοδεύεται ἀπὸ τὸ δικαίωμα δρ.2000. Τὰ ἐγκρινόμενα ἢ ἀνανεούμενα ἰσχύουν ὡς τὴν 30ῆ Νοεμβρίου 1948. Ὅσα συνοδεύονται ἀπὸ ἄ. ἀνήκουν σὲ ἀγορία, καὶ ὅσα ἀπὸ κ. σὲ κορίτσια.

Νέα ψευδώνυμα: Τζόλδη, κ. (ΜΧ). Ἄψε Σβύσε, ἄ. (ΔΒ). Κόρη τῆς Ἄνδρου, κ. (ΑΚ).

Ανανεώσεις ψευδωνύμων: Μελαγουρί, κ. Βασκοπούλα, κ. Νεφέλη, κ. Λενιώ, κ. Ἡραμιθάλασσα, κ.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

[ΣΥΝΕΧΧΕΙΑ 307ου Διαγωνισμοῦ Λόσεων. Αἱ λύσεις τοῦ φυλλαδίου τούτου δεκταὶ ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ἔχουν δημοσιουθεῖ].

54. Λεξιγράφος

Πρόθεσις πρώτα κ' ὄστερα
Ἐνὸς φαντάρου ροῦχο.
Κι' ὡς τὸ λαβαίω τ' ὄλο μου
Δὲν ξέρεις χαρὰ πούχα!..

Ἐξερευνητὴς τῶν Ἄστρων

55. Συλλαβόγραφος

Σύμφωνα τρεῖς, ἕναν πλανήτη
Μ' ἰ καὶ πού ζει κ' ὑπάρχει
Κι' εἶται ἔχουμε μ' ἀσφάλεια λίγη
Ὅταν χτυποῦν οἱ πολεμάρχοι...

Μαῦρο Βέλος

56. Μεταγραμματισμός

Τὸν ἀδελφὸ τοῦ Μουση.
Μήπως τὸν φώναζες δού;
Γιατὶ μὲ Πι γιὰ κεφαλή
Ἄπαντὰ σ' ὅποιον τὸν καλεῖ.

Προσκοπικὸν Σῆμα

57. Δημιώδες Αἶνιγμα

Κούριό κορμί
Ἀράκου φωνή.
Ἐντελβίδις

58. Διαιτωιδών

* * * * * = Θάλασσα
* * * * * = Περιέρχεται εἰς τὸν [γινκην]
* * * * * = Εἶναι καὶ στήθερ [μακρον]
* * * * * = Τὴν δίδει καὶ ὁ Τεσ [λεμιντές]

Καὶ καθέτως τὰ ἴδια.

Ἐντελβίδις

59. Κρυπτογραφικὸν

12934567 = Ἀστερισμός
265414219 = Πωλοῦνται εἰς τὰ μπακά-
312453 = Ἀπότομος, τραχὺς. [δικα
46653 = Ζῶον
565453 = Ἀντονομία
6412335 = Σδγχρῶνος, σιγαρόφορος ζένος
76453 = Τὸ ἀντίθετον τῆς δης [λέξεως]

Ἐξερευνητὴς τῶν Ἄστρων

60-64. Μαγικὸν Γράμμα

Τὴ ἀνταλλαγὴ ἑνὸς γράμματος εἰς ἑκάστην τῶν κάτωθι λέξεων, δι' ἑνὸς

Τυπογράφου Γ. ΜΑΝΟΥ. Λέκκα 26, Ἀθήναι.

ἄλλου, πάντοτε τοῦ αὐτοῦ, νὰ σχηματισθοῦν ἄνευ ἀναγραμματισμοῦ ἄλλαι τόσαι λέξεις:

Θεός, ῥίπτω, τάτος, σῆμα. Μῆλος.

Μουσῆς Κ Κωνσταντίνης

65. Διπλῆ Ἀκροστιχίς

Τὰ μὲν ἀρχικὰ τῶν κάτωθι ἰητουμένων λέξεων ἀποτελοῦν μουσικὸν ὄργανον, τὰ δὲ δευτέρω τὸ κύριον πρόσωπον γνωστῆς παραβολῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ:

1. Θάλασσα εἰς τὴν Ἀσίαν, 2. Ἐξάρτημα τοῦ πλοίου, 3. Τὸ σῆμα τῆς διαπιστώσεως, 4. Περιοχὴ τῆς Στερεῆς Ἑλλάδος, 5. Βαλκανικὸν κράτος, 6. Προϋποθέτει καλλιγραφικόν.

Γενναίωχος Ἑλλη

66. Ἐλλιποσύμφωνον

εἶ - εἰς - αἰ - εε
εε - εε - αἰ - ουσά

Σόλο Ἀπελίκη

67. Γρίφος

- Ὡ φίδι, ἄς ἠτιώμαι!
- Γ' ἄλλος.

Προσκοπικὸν Σῆμα

ΛΥΣΕΙΣ

τῶν Πνευματικῶν Ἀσκήσεων τοῦ φυλ. 33-35

221. Ὁρατόριον (ὄρα, τό, Ριον). - 222. Οἰδίπους (ἦ, δὴ, πού). - 223. Σκοπός - κόπος. - 224. Ὁ οὐρανὸς κ' τ' ἄστρα. - 225.

ΜΑΡΡΙΘΗ 226. ΚΥΜΒΑΑΟΝ
Γ Η (Ἐβλα, Μονακό, βασι-
ΣΤΡΑΒΩΝ βιβ, ἀμυλον, λάβα,
ΟΟ ΜΟ ὄνομα, Ναούμ). - 237
Ξ Σ ΕΣ - 241. Ἡ μαγικὴ σὺλ-
Ο Γ λαβὴ εἶναι ΠΟ: ἀπο-
Ν Α ἡ, ἀπόρος, ποταμὸς, ἐποχή, ἔπος. - 242

ΝΑΘΑΝΑΗ - ΚΑΛΥΜΝΟΣ (ΝεΚρά, Ἀγ.Απὴ, Θεολός, Ἀπλῦτος, Νόμος, Ἄγ.Νός, Ἡπιότης, Λύσις). - 243.

Βλαβερὸν ἀκρωτία (ἢ ἀνά-
ΑΙΣ γνῶσις ἐκ τῶν κάτω βουστρο-
ΚΡΑ φηδόν. Αἱ λέξεις τῆς ἀκρο-
ΑΝΟ σπινθίδος: ΑΙΣχίνης, ΚΡΑναός,
ΒΕΡ ἌΝΟυβης, ΒΕΡΓα, ΑΑΒα-
ΑΑΒ νία). - 244. ΚΑΝΑ (Καναδός, Ἄβανος, Ναβάρρα, Ἀλάσκια).

- 245. Ἐλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν. - 246. Ὁ μὴ ἐργαζόμενος μὴδὲ ἐσθιέτω (ὠμά, ἔργα, ζῶμεν, ὀσμή, δὲ ἐς θε αἰώ).

ΜΙΚΡΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Ἔως 10 λέξεις με ἀπλὰ στοιχεῖα δρ. 1000. Πέραν τῶν δέκα λέξεων, 100 δρ. ἢ λέξις με ἀπλὰ, 150 δρ. με περὶ καὶ 200 δρ. με κεφαλαία. Ὁ χωριστὸς στίχος δρ 300.

[B - 21]

Λάβετε ἔλοι μέρος σὺν δημονηφύσῳ τοῦ Διαπλαστικοῦ Ἀστέρος.

[B - 22]

ΨΗΦΙΣΤΕ ΟΛΟΙ ΜΙΚΗ ΖΕΖΑ, ΦΑΝΤΑΡΟ ΤΟΥ 41!!!

[B - 23]

Στέλλω ἕναν χαριετισμὸ σ' ὄλα τὰ Διαπλασκόπουλα.

Βασκοπούλα